

ویژگی‌های کلی بانکداری راستین

بیژن بیدآباد^۱

چکیده

بانکداری راستین با رعایت اصول بانکداری اسلامی علاوه بر رفع هرگونه شبهه ربا در عملیات بانکی با ایجاد سلامت و اعتماد عمومی و همچنین مکانیزم‌های طراحی شده در آن می‌تواند آثار مثبت و مهمی در رشد و رفاه اقتصادی و بازارهای پول و سرمایه در پی داشته باشد. در این مقاله به رئوس موضوعات مطرح در بانکداری راستین می‌پردازیم و به کلیات ارکان بانکداری مشارکت در سود و زیان که از لحاظ عملیاتی در ادبیات بانکداری و عملیات بانکی کشور جایگاه نوینی دارد اشاره خواهیم داشت.

کلیدواژه: بانکداری راستین، بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین، بانکداری اسلامی، بانکداری بدون ربا

مقدمه

اقتصاددانان بسیاری در سراسر جهان هم خود را مصروف حذف ربا از عملیات بانکی نموده‌اند ولی در عمل موفقیت زیادی نصیب نگردیده است. در این راستا بانکداری راستین منطبق بر احکام شرع مطهر تدوین گردید تا نه تنها منجر به حذف ربا گردد بلکه وجوه مختلف آموزه‌های عدالت و اخلاق اسلامی را نیز در وجوه مختلف عملیات بانکی نهادینه سازد. محاسن بانکداری راستین در همه زمینه‌های عملیات بانکی، مالی، اقتصادی، اخلاقی، اجتماعی و بین‌المللی آنقدر گسترده است که می‌تواند به عنوان مولفه اساسی در اصلاح ساختار بانکی کشور مد نظر قرار گیرد لذا برای حفظ دستاوردهای حاصل پیشنهادی‌هایی برای لایحه قانونی^۲ و آیین‌نامه اجرایی^۳ بانکداری راستین تدوین گردید. در اینجا به رئوس کلی عملیات بانکی ذیل بانکداری راستین می‌پردازیم و علاقمندان به جزئیات بیشتر می‌توانند به متون تفصیلی این

^۱ دکتر بیژن بیدآباد، (B.A., M.Sc., Ph.D., Post-Doc) مشاور ارشد بانکداری اسلامی، بانک ملی ایران bijan@bidabad.com

<http://www.bidabad.com/>

این متن برداشتی از پیشنهادی لایحه قانونی بانکداری راستین، کار مشترک کمیته حقوقی تدوین مقررات بانکداری راستین در بانک ملی ایران است. بدینوسیله از همکارانم در این کمیته آقایان آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهروز و خانم مریم حیدری که نهایت همکاری را در تدوین لایحه قانونی و آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین با اینجانب داشتند قدردانی می‌نمایم.

^۲ بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهروز، پیشنهادی لایحه قانونی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

^۳ بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهروز، پیشنهادی آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

اصول

به منظور انطباق بیشتر عملیات و نظام بانکی با اصول و موازین دین مبین اسلام و تأمین نظر شارع مقدس، دستیابی هرچه بیشتر به یک نظام بانکی مبتنی بر صدق و راستی و عملیات مالی سالم و همچنین کمک به شکوفایی اقتصاد، توزیع عادلانه امکانات و فرصت‌ها و ایجاد اشتغال و تولید و افزایش رفاه جامعه، سیستم بانکداری راستین تدوین شد و کلیه بانک‌ها می‌توانند بر اساس آن به انجام عملیات بانکی مبادرت نمایند. بانکداری راستین بر مبنای اصول عملیاتی، مالی، اقتصادی، اخلاقی، اجتماعی، حقوقی، بین‌المللی و سازمانی خاصی است که همگی منتج از آموزه‌های عقلی، انسانی، اسلامی و اخلاقی و مبتنی بر آخرین دستاوردهای علمی بشر در زمینه‌های علوم و فناوری و با هدف توسعه و رشد اقتصاد و بانکداری کشور طراحی شده است.

مجموعه عملیات «بانکداری راستین» در پیشنویس لایحه قانونی و آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین مندرج است و هرگونه توسعه، اصلاح و طراحی زیرسیستم‌ها و فرآیندهای جدید یا اصلاح یا تطبیق زیرسیستم‌ها و فرآیندهای موجود در اجرای بانکداری راستین منوط به رعایت مفاد آنها است. همچنین سایر موارد الحاقی آتی از قبیل بخشنامه‌های مرتبط نباید به گونه‌ای تفسیر یا تدوین شود که بهره ثابت (ربا) اعم از مبلغ یا نرخ و اشتراط آن در قراردادهای مبتنی بر بانکداری راستین اعمال یا شرط شود یا با صورتی‌سازی عقود و حیل اشتراط نرخ بهره بطور ضمنی در آن وجود داشته باشد.

در بخش بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار برای تأمین تمام یا قسمتی از منابع مالی مورد نیاز طرح سرمایه‌گذاری معجری، منابع سپرده‌گذار را طبق ضوابط مدون در اختیار معجری قرار می‌دهد تا معجری با استفاده از این منابع نسبت به اجرای طرح‌نامه خود اقدام نموده و سود یا زیان ناشی از اجرای طرح به نسبت سرمایه و مدت مشارکت بین طرفین تقسیم شود. عواقب ناشی از تخطی معجری از ضوابط بانکداری راستین و قراردادهای منعقد به عهده معجری است. بانک در طول مدت قرارداد بر عملکرد معجری نظارت و کنترل کامل خواهد داشت. تمامی قراردادهای تنظیمی در چارچوب مقررات بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین در حکم اسناد رسمی است و از مزایای اسناد تجاری از جمله عدم نیاز به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ قرار تأمین خواسته برخوردار است. بانک در فروش اموال طرح و تملیکی ناشی از قراردادهای بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین همانند فرآیند فروش اموال دولتی اقدام می‌نماید. بانک، سپرده‌گذار و معجری به منظور حل و فصل اختلافات فی‌مابین از طریق داوری و حکمیت اقدام می‌کنند. بانک می‌تواند جهت تأمین پوشش‌های بیمه‌ای مورد نیاز در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین نسبت به تاسیس شرکت بیمه و یا صندوق حمایت از بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین اقدام نماید.

عقود، معیارها، نهادهای حقوقی جدید و اصلاح عقود معین

برای تسهیل در امور حقوقی عملیات بانکداری راستین اصلاحاتی بر عقود معین مطرح شده است لذا برخی از

^۴ - مستندات بانکداری راستین در بخش بانکداری راستین وبسایت <http://www.bidabad.com> قابل دسترس است.

عقود معین که با توجه به شرایط کسب و کار و تولید امروزی متروکه شده بودند اصلاح شدند. در عقد مضاربه در بانکداری راستین، مضارب هم می‌تواند بخشی از سرمایه مضاربه را تأمین نماید. همچنین در عقد مزارعه مزارعین و عاملین هر کدام می‌توانند منفرداً یا متفقاً تمام یا بخشی از زمین، سرمایه یا سایر عوامل تولید را تأمین کنند. و همینطور در عقد مساقات صاحبان درخت و امثال آن می‌توانند تمام یا بخشی از سرمایه و سایر عوامل تولید را تأمین کنند. این اصلاحات بر عقود معین مذکور در قانون مدنی است.

عقود جدید که در لایحه بانکداری راستین تعریف شده‌اند از قرار ذیل می‌باشند. شرایط عقد در هر کدام از این عقود در لایحه مزبور آمده است:

مواسطه: عقدی است که به موجب آن یکی از طرفین سرمایه می‌دهد با قید این که طرف دیگر در قبال اجرت معین با رعایت غبطه و صلاح صاحب سرمایه در قالب عقود و توافقات مورد نظر با ثالث معامله انتفاعی یا غیرانتفاعی نماید. صاحب سرمایه توسط، عامل واسط و ثالث مجری نامیده می‌شود.

مقاسطه: عقدی است که به موجب آن یک طرف تمام یا بخشی از سرمایه را می‌دهد تا طرف دیگر فعالیت اقتصادی کند و بهای سهم صاحب سرمایه در ماحصل فعالیت را در اقساط معین به وی پرداخت نماید. صاحب سرمایه را مقسط و عامل را قاسط و ماحصل را مقسطه گویند. مقاسطه سه نوع است: عادی و اجاره و مشارکت. سهم مقسط در مقاسطه اجاره شامل قیمت عین و بهای عین و در مقاسطه مشارکت قیمت عین و بهای بازدهی آن است.

مبادله: عقدی است که به موجب آن، طرفین تعهد می‌نمایند تا یک طرف (مبادل) مبلغ معینی از دارایی خود را (بدل) برای مدت معلوم به دیگری (متبادل) تملیک نموده و در مقابل طرف دیگر (متبادل) به همان مبلغ از دارایی خود را (مبدل) برای همان مدت به وی (مبادل) تملیک نماید.

مغارسه: عقدی است که بین صاحب یا صاحبان زمین و امثال آن با عامل یا عاملین در مقابل حصه مشاع معین (همانند آنچه که در مزارعه ذکر شده) از ثمره غرس واقع می‌شود و ثمره اعم است از خود درخت و امثال آن، میوه، برگ گل، سرگل، پوشال، دسته، ساقه، شهد، پیاز، ریشه و غیره.

برای رفع نیازهای حقوقی عملیات مشارکت بانکی، صندوق‌های مشاع سرمایه‌گذاری و تسهیل عملیات بیمه‌های اجباری و اختیاری تأمین اجتماعی چند نهاد حقوقی جدید در بانکداری راستین تعریف شده‌اند:

صندوق با سرمایه متغیر: صندوق با سرمایه متغیر صندوقی است که مبلغ سرمایه و سهم شرکاء آن در طول زمان با تغییر در میزان سهم یا ورود و خروج شرکاء یا طول مدت زمان مشارکت شرکاء متغیر است. صندوق با سرمایه متغیر در قوانین بسیاری از کشورها تصریح شده ولی در قوانین ایران جز چند اشاره مجمل به آن نیست. این صندوق‌ها می‌توانند سازوکار صندوق‌های مشاع سرمایه‌گذاری یا اتحادیه‌های اعتباری و عملیات بانکداری مشارکتی را تسهیل نمایند.

صندوق مستمری: بر دو نوع صندوق تأمین تحت مقررات بیمه اجباری تأمین اجتماعی و با شخصیتی دولتی و صندوق بازنشستگی برای تأمین بازنشستگی اختیاری افراد و با شخصیتی اعم از دولتی یا خصوصی است که بصورت شرکت سهامی با سرمایه متغیر فعالیت می‌نماید. صندوق بازنشستگی اعم از اینکه دولتی یا خصوصی باشد در هر حال باید تحت نظارت عالی شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی فعالیت نماید. صندوق‌های مستمری ضمن التزام رعایت مفاد تأمین شخصی راستین مکلف می‌شوند منابع احصایی صندوق را در محصولات بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین نزد بانک مشارکت در سود و زیان راستین سپرده‌گذاری نمایند.

تمییز ربا: معیارهای تمییز سود از ربا در بانکداری راستین از قرار ذیل است:

- ۱- معامله هرگونه مال به صورت موجد که قیمت مورد معامله رابطه مستقیم با اجل معامله نداشته باشد.
- ۲- تامین کننده منابع باید در سود و زیان فعالیت اقتصادی گیرنده منابع سهیم باشد.
- ۳- نرخ قطعی سود نباید از پیش مشخص و شرط شود.
- ۴- جهت تامین منابع برای موارد مصرفی نباید سود اخذ شود.
- ۵- خرید و فروش اسعار خارجی به معنی تبدیل ارز به صورت فی المجلس یا موجد، به شرطی که قیمت ارز رابطه مستقیم با اجل معامله نداشته باشد.
- ۶- احد طرفین منابع (بدل) بدهد برای مدت معین در عوض منابعی (مبدل) به همان میزان که از دیگری اخذ می کند برای همان مدت در آینده. همچنین بدل و مبدل و مدت زمانهای آن دو را می توان به گونه ای انتخاب کرد که حاصلضرب بدل در مدت آن مساوی با حاصلضرب مبدل در مدت آن باشد.

مجری (متقاضی) منابع بانکی

در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین مجری متقاضی منابع مالی است. وی مکلف می گردد تا اقدامات اجرایی خود را منطبق با طرح نامه پیشنهادی و تصویب شده توسط بانک انجام دهد. لذا باید توانایی وی از جنبه های مختلف فنی، مالی و اجرایی لازم احراز شود و باید از تخصص، تجربه و دانش و امکانات فنی و توانایی مدیریتی مرتبط با موضوع طرح برخوردار بوده و یا توانایی جذب و بکارگیری نیروهای متخصص و مجرب مورد نیاز طرح را داشته باشد و همچنین بتواند سهمی از کل هزینه طرح را تأمین کند. لازم است عملکرد گذشته مالی مجری به صورت گزارش های عملکرد حسابرسی شده و مفاصا حساب یا گواهی پرداخت مالیات شغلی مرتبط با فعالیت سال های گذشته مجری بررسی شود. همچنین مجری از لحاظ پابندی به ایفای تعهدات خود باید دارای سابقه قابل قبول بوده و فاقد دیون معوقه نزد شبکه بانکی باشد. به منظور حسن انجام کار و حصول اطمینان از برگشت منابع تخصیصی و بازده طرح، مجری باید وثایق و تضمینات کافی به بانک ارائه کند. بانک با قبول هرگونه ترهین قبلاً با مراجعه به سامانه ثبت وثایق (CRS) یا سایر مراجع ذیصلاح از در رهن نبودن وثیقه اطمینان حاصل می نماید.

اطلاعات طرح نامه ارائه شده از سوی مجری پس از بررسی و تصویب نهایی واحد ارزیابی به طرفیت مجری قابل استناد است. مجری موظف به ارائه و افشای شفاف اطلاعات بوده و ملزم است تا تمامی عملیات خود را با استانداردهای افشای اطلاعات و حکمرانی و حسابرسی طبق ضوابط بانکداری راستین منطبق کرده و همچنین نحوه محاسبات و رویه تسهیم سود شرکت را با توجه به رویه های پاداش، افزایش حقوق، اضافه کار، سود انباشته و افزایش سرمایه از محل جایزه را در طرح نامه مشخص و ارائه کند. این موارد از آغاز تا پایان طرح ثابت و غیرقابل تغییر است. چنانچه اطلاعات، اسناد، مدارک، آمار و تحلیل های ارائه شده در طرح نامه از سوی مجری و ضمایم و مستندات آن عنوان جعل یا تزویر یا توسل به مانورهای متقلبانه داشته باشد و از این بابت حقوق سپرده گذار یا بانک تضییع یا موجب ورود هرگونه خسارت شود، بانک می تواند نسبت به وصول خسارات وارده از محل تضمینات و وثایق اقدام کند.

به منظور حفظ منافع سپرده گذار و تداوم تعهدات مجری به انجام مفاد قرارداد فی مابین، بانک حق فسخ عقد را در قراردادهای فی مابین از مجری سلب و ساقط می کند. در تمامی قراردادهای بانکداری مشارکت در سود و زیان

راستین قید مباشرت برای معجری الزامی است و اگر معجری نخواهد یا نتواند یا به هر دلیل مانند توقف، ورشکستگی، انحلال، فوت، حجر، اعسار و غیره، اجرای طرح متعذر گردد، بانک می‌تواند رأساً یا با بهره‌گیری از عامل دیگر نسبت به اجرا و اتمام عملیات اجرای طرح اقدام یا از محل وثایق و تضمینات مأخوذه نسبت به تسویه طرح و وصول مطالبات قانونی و قراردادی اقدام نماید. از طرف دیگر معجری مکلف است تا نسبت به استفاده از پوشش بیمه در مقابل مخاطرات احتمالی اقدام کند. نوع پوشش بیمه، هزینه، نفع و منتفع آن در ضوابط بانکداری راستین مشخص است.

معجری نمی‌تواند نسبت به سرمایه موضوع قرارداد آن را به غیر واگذار یا خارج از مفاد قرارداد با دیگری معامله کند و در طول دوره مشارکت حق هرگونه تصرف اعم از نقل یا انتقال یا اختفاء یا تعویض یا هرگونه واگذاری در ارتباط با اموال مربوط به مشارکت و همچنین اموال در رهن بانک را بدون اطلاع واحد امین و اذن اداره PLS بانک ندارد و در صورت اقدام بدون اذن که در نتیجه آن عملیات اجرایی طرح متوقف یا مختل و منجر به ورود زیان شود معجری نسبت به زیان وارده از تاریخ انتقال، ضامن و مکلف به جبران خسارت وارده است. واحد امین اداره PLS بانک برای جلوگیری از بروز اینگونه تصرفات نظارت لازم را از طریق انجام بازدیدهای دوره‌ای و غیردوره‌ای خواهد داشت. و حتی بانک می‌تواند معجری را نسبت به نصب تجهیزات پایش جابجایی تجهیزات نظیر RFID⁵، دوربین مدار بسته و GPS⁶ ملزم کند. همچنین استقراض یا اخذ تسهیلات بانکی معجری از سایر بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری و سایر منابع غیربانکی منوط به اطلاع واحد امین و اذن اداره PLS بانک است. معجری در طول عملیات اجرایی طرح مجاز به فروش دارایی‌های تقویم شده شرکت نیست.

معجری موظف می‌گردد تا گزارش‌های خود را در طول اجرای طرح به صورت منظم و ادواری یا حسب مورد در مقاطع خاص متناسب با دوره اجرا، حجم سرمایه‌گذاری و تکنولوژی بکار گرفته شده در طرح با رعایت استانداردهای ملی حسابداری و مالی مدون و تعریف شده توسط سازمان حسابرسی وفق قوانین و مقررات تهیه و به واحد امین بانک ارائه کند. حسابرس معجری از بین موسسات حسابرسی مورد تایید جامعه حسابرسان رسمی و با موافقت بانک انتخاب شده و معجری موظف است تمهیدات لازم برای انجام مراحل مختلف حسابرسی و حق سنجی در طول اجرای طرح برای بانک را مهیا کند.

در صورت عدم کفایت منابع تجهیز شده برای طرح، بانک می‌تواند به درخواست معجری و با بررسی مستندات لازم به تشخیص و تأیید واحد امین نسبت به تجهیز منابع از طریق صدور گواهی راستین جدید اقدام کند.

سپرده‌گذار

به سپرده‌گذارانی که قصد مشارکت در اجرای طرح‌های اقتصادی معجری در قالب بانکداری مشارکت سود و زیان راستین را دارند گواهی راستین عرضه می‌شود. دارندگان گواهی راستین به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در سود یا زیان حاصل از اجرای طرح مربوط شریک می‌باشند.

بانک مجاز نیست تا برای عده‌ای از سپرده‌گذاران یا خریداران یا فروشندگان گواهی راستین امتیاز خاصی قائل یا میان آنها تبعیض ایجاد یا خود یا عده‌ای را در اولویت قرار دهد. معجری می‌تواند همانند سایر اشخاص حقیقی و حقوقی پس از عرضه عمومی گواهی در بازار گواهی راستین شخصاً نسبت به خرید گواهی راستین صادره برای طرح خود یا

⁵ Radio Frequency Identification (RFID)

⁶ Global Positioning System (GPS)

دیگر طرح‌ها از بازار گواهی راستین اقدام کند.

سپرده گذار می‌تواند پیش از موعد پایان طرح، گواهی راستین خود را به قیمت بازار به غیر واگذار یا با توافق به دیگری منتقل کند. خرید و فروش و انتقال گواهی‌ها از طریق وب‌سایت بانک یا شرکت‌های کارگزاری و سایر نهادهای مالی و بانکی متصل به وب‌سایت بانک انجام می‌شود. تمامی عملیات انتقال و خرید و فروش الزاماً باید در وب‌سایت بانک صادر کننده گواهی ثبت شود. تسویه حساب ادواری یا قطعی با آخرین مالک گواهی حسب نوع محصول بانکی و نوع گواهی طبق ضوابط بانکداری راستین خواهد بود.

ارزیابی طرح‌نامه و مجری و نظارت بر عملیات مجری

بانک به منظور حفظ منافع خریدار گواهی راستین (سپرده‌گذار) و حصول اطمینان از طراحی، توضیحات و محاسبات و قابلیت اجراء طرح‌نامه از ابعاد مختلف اقتصادی، فنی و مالی و حسن عملکرد مجری، از خدمات معتمد داخلی یا اشخاص حقوقی و حقیقی متخصص در بانک و خارج از بانک تحت عنوان ارزیاب و امین که دارای توانمندیهای لازم، ابزار و تجهیزات مورد نیاز اعم از سخت افزار و نرم افزار است استفاده می‌کند. گروه‌های ارزیابی و نظارت واحدهای ارزیابی و امین متشکل از بخش‌های فنی مهندسی، مالی و اقتصادی بوده و ارزیابی و نظارت لازم را بر مبنای نوع فعالیت، پیچیدگی آن، تکنولوژی بکار گرفته شده، میزان سرمایه‌گذاری، مدت زمان اجرا و غیره طبق ضوابط بانکداری راستین اعمال می‌کنند. توانایی مجری طرح با معیارهای متعارف مالی بررسی و گروه‌بندی بر حسب شدت و ضعف ریسک عدم ایفای تعهدات مجری اقدام می‌شود. بانک با مجریانی که از ریسک پایین‌تری در عدم ایفای تعهدات برخوردار هستند اقدام به مشارکت می‌کند.

ارزیاب صحت و سقم طرح‌نامه را بررسی و درباره توانایی مجری و امکان اجرای طرح اظهار نظر می‌کند. طرح‌نامه ارائه شده توسط مجری، باید از توجیه اقتصادی، فنی و مالی لازم برخوردار بوده و در صورتی توسط بانک تأمین مالی خواهد شد که توسط واحد ارزیابی اداره PLS بانک تایید شود.

امین وظیفه نظارت و رسیدگی بر چگونگی عملیات اجرایی، مصرف وجوه توسط مجری، نگهداری حساب‌ها و صورتهای مالی طرح را برعهده دارد. تسویه حساب با مجری در هر مرحله یا پس از پایان قطعی طرح منوط به رسیدگی نهایی واحد امین ظرف مدت مقرر طبق ضوابط بانکداری راستین است.

چنانچه نحوه انجام عملیات مجری در اجرای طرح منجر به عدم تطابق زمانی مراحل اجرایی طرح با طرح‌نامه اولیه شود، آثار مالی و جریمه تغییر در زمانبندی و هزینه‌های مترتب بر آن با توجه به آثار تغییر قیمتها و خالص بازدهی طرح در اثر تغییر زمانبندی طبق ضوابط بانکداری راستین خواهد بود. میزان خسارت یا جریمه از سهم درآمد مجری یا از محل تضمینات و وثایق وی اخذ می‌شود.

بانک بابت ارزیابی مقدماتی و تفصیلی طرح‌نامه کارمزد دریافت می‌کند. کارمزد دریافتی بابت ارزیابی جزو هزینه‌های قابل قبول طرح خواهد بود. در صورت رد طرح‌های پیشنهادی در مرحله ارزیابی مقدماتی، کارمزد دریافتی مسترد نمی‌شود. همچنین بانک به منظور تأمین هزینه‌های خدمت مدیریت سرمایه شامل هزینه‌های نظارتی، امین، مهندسی مالی، ممیزی و سایر خدمات مربوط در طول مشارکت، درصدی از منابع تخصیصی را به عنوان کارمزد متناسب با تخصیص منابع در هر مرحله از مجری دریافت می‌کند. وجوه دریافتی، جزو هزینه‌های قابل قبول طرح است. پس از

اجرای طرح و در صورت تحقق سود، درصدی از سود حاصل از مشارکت به نسبت میزان منابع تخصیصی به عنوان درآمد بانک از مجری اخذ می‌شود.

سیستم پایه مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)

سیستم پایه مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) اشاره به فرآیند اصلی و قواعد و ضوابط کلی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) دارد. در این سیستم بانک به نمایندگی از طرف سپرده‌گذار منابع سپرده وی را به درخواست او در یکی از محصولات بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین، سرمایه‌گذاری و در عوض به سپرده‌گذار گواهی راستین تسلیم می‌کند و منابع را به مجری طرح سرمایه‌گذاری منتخب سپرده‌گذار با اعمال نظارت کامل تخصیص می‌دهد و طبق ضوابط مشخص سود یا زیان حاصل را بین سپرده‌گذار و مجری تقسیم و از طرفین کارمزد ارائه خدمت مدیریت سرمایه دریافت می‌کند. بانک به عنوان عامل سپرده‌گذار موظف به حفظ حقوق سپرده‌گذار بوده و تمامی امکانات تخصیصی خود را برای حفظ منافع وی بکار می‌برد. در سیستم پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) در طرح‌های پایانی پذیر از گواهی مشارکت، و در طرح‌های پایانی‌ناپذیر از گواهی پذیر استفاده می‌شود. این عملیات ذیل بانکداری راستین قرار می‌گیرد.

در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین نرخ بازدهی حاصل از سرمایه‌گذاری منابع سپرده‌گذاران با حذف سود ثابت و بر اساس سود مبتنی بر بازدهی بخش حقیقی اقتصاد محاسبه و تعیین می‌گردد. غالب قواعد بخش سیستم پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS) به زیرسیستم‌های مالی آن نیز تسری دارد. این شیوه بانکداری دارای تشکیلات، ساختار سازمانی و گردش کار خاص خود است تا بانک بتواند بنحو مطلوب به اهداف مورد نظر دست یابد. ویژگی‌های سازمان و تشکیلات، رفتار حرفه‌ای ارزیاب و امین، طرح‌نامه، ارزیابی، تضمینات، وثایق و آورده‌ها، بیمه، تنظیم قرارداد، نظارت، مجری، شفافیت مالی، افشای اطلاعات، حکمرانی، حساسی، حسابداری مشارکت راستین، تغییر در زمانبندی طرح، تسویه حساب، دریافتی‌های بانک، تبدیل گواهی پذیر به سهام، بازرسی و استاندارد کالا، تحویل کالا، ابزار مالی کمکی، حوادث غیرمترقبه، داوری از موارد مطرح در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین است.

گواهی‌های راستین

گواهی‌های راستین نام مجموعه گواهی‌های طراحی شده در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین است که در سیستم پایه یا زیرسیستم‌های آن طبق ضوابط بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین تعریف و صادر می‌شوند. گواهی‌های راستین با توجه به وجه نظارتی واحد امین بانک بر نحوه عملیات مجری متفاوت از اوراق است و با پیشوند گواهی منتشر می‌شوند. بانک با صدور، ارائه، ایجاد بازار و طراحی سبد گواهی‌های راستین شرایط متنوعی را برای معامله‌کنندگان این اوراق بوجود می‌آورد.

این گواهی‌ها بر گه‌هایی با نام و یا بی نام و قابل انتقال به غیر و قابل خرید و فروش از طریق وب سایت بانک بوده و به قیمت اسمی و برای مدت انجام طرح منتشر می‌شوند. دارندگان گواهی راستین به نسبت قیمت اسمی و مدت زمان مشارکت در سود یا زیان حاصل از اجرای طرح مربوط شریک می‌باشند. انواع گواهی‌های راستین و ویژگی آنها

براساس نوع مشارکت در سیستم پایه یا زیرسیستم‌های بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین با توجه به نوع طرح و دارایی مورد استفاده طبق ضوابط بانکداری راستین خواهد بود.

تعیین قیمت معاملاتی این گواهی‌ها برحسب مکانیزم عرضه و تقاضا در بازار گواهی راستین بوده، و تسویه دوره‌ای با آخرین مالک گواهی صورت می‌پذیرد. امکان خصوصی یا دولتی بودن و حقیقی یا حقوقی بودن مشتریان، از جمله خصوصیات دیگر این گواهی‌ها است.

زیرسیستم‌های مالی

زیرسیستم‌های مالی مشارکت در سود و زیان راستین اشاره به روش‌های تأمین مالی مشخص با هدف تأمین منابع

نیازها یا خدمات خاص مالی دارد. این زیرسیستم‌های مالی تحت ضوابط کلی سیستم پایه و شامل موارد زیر می‌باشند:

۱. **تأمین مالی جعاله (JFS):**^۷ روشی است که بر اساس آن بانک بنا به تقاضای خریدار و در قالب عقد جعاله منابع مالی مورد نیاز (سرمایه در گردش) مجری (تولیدکننده) را از محل منابع سپرده‌گذار یا منابع تأمین شده توسط خریدار با فروش گواهی آتی تأمین و در قالب جعاله دیگری به منظور تولید محصول مورد نظر خریدار در اختیار مجری قرار می‌دهد. در تأمین مالی جعاله (JFS) از گواهی آتی استفاده می‌شود.

۲. **تأمین مالی مضاربه (MFS):**^۸ نوعی مضاربه است تحت مقررات بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین که در آن بانک طرح‌نامه مجری در امر خرید و فروش (تجارت) را به سپرده‌گذاران معرفی و با فروش گواهی مضاربه به آنان منابع لازم را برای انجام عملیات مضاربه تجهیز و در اختیار مضارب قرار می‌دهد. در تأمین مالی مضاربه (MFS) از گواهی مضاربه و گواهی مضاربه ادواری استفاده می‌شود.

۳. **تأمین مالی مقاسطه (IFS):**^۹ در تأمین مالی مقاسطه (IFS) سپرده‌گذار (مُقَسِّط) از طریق بانک با تأمین بخشی از منابع مالی مشارکت اقدام به تأمین مالی مجری (قاسط) نموده و تا مدت مشخص (زمان استهلاك سهم مقسط) سهم شرکت خود از مشارکت را بصورت اقساط از مجری دریافت می‌نماید و نهایتاً پس از استهلاك سهم مقسط مورد مشارکت (مُقَسِّطه) تماماً به مالکیت مجری درآمده و مشارکت خاتمه می‌یابد. تأمین مالی مقاسطه (IFS) از طریق یکی از عقود سه‌گانه مقاسطه (مقاسطه عادی، مقاسطه اجاره و مقاسطه مشارکت) با استفاده از سه نوع گواهی مقاسطه عادی و گواهی مقاسطه اجاره برای طرح‌های پایانی‌پذیر و گواهی مقاسطه مشارکت برای طرح‌های پایانی‌ناپذیر انجام می‌شود.

۴. **تأمین مالی اجاره (RFS):**^{۱۰} مجری بخشی از دارایی (بنگاه تولیدی یا خدماتی یا تجاری یا ساختمان یا تأسیسات قابل اجاره) اعم از اجاری، موات و مولد خود را در قبال دریافت منابع از سپرده‌گذار به مالکیت موقت وی درآورده و سپس آن را به صورت رهن در اختیار می‌گیرد و از محل رهنه بازده دارایی را به میزان سهم‌الشرکه از سرمایه خود دفعاتاً در سررسید یا به صورت ادواری به سپرده‌گذار پرداخت می‌کند. اصل سرمایه سپرده‌گذار در پایان طرح به وی برگشت می‌شود و عواید طرح به صورت پرداخت‌های ادواری و یا دفعاتاً در پایان دوره مشارکت به وی منتقل می‌گردد. در تأمین مالی اجاره (RFS) از گواهی‌های مشارکت رهنی، مشارکت رهنی ادواری، مضاربه رهنی،

⁷ Joalah Financial Sharing (JFS)

⁸ Modarebah Financial Sharing (MFS)

⁹ Installment Financial Sharing (IFS)

¹⁰ Rent Financial Sharing (RFS)

مضاربه رهنی ادواری، مزارعه رهنی، مزارعه رهنی ادواری، مغارسه رهنی، مغارسه رهنی ادواری، مساقات رهنی، مساقات رهنی ادواری، استصناع رهنی، استصناع رهنی ادواری و گواهی اجاره استفاده می‌شود.

۵. **تأمین مالی امانی (BFS)**^{۱۱}: استفاده از سپرده سپرده‌گذار توسط مجری جهت تولید کالای معین و تحویل آن یا پرداخت وجه ناشی از فروش کالا در سررسید مشخص است. در تأمین مالی امانی (BFS) از گواهی امانت استفاده می‌شود.

۶. **تأمین مالی گروهی (RGF)**^{۱۲}: تجمیع منابع سپرده‌گذاران محدود و معین برای طرح خاص است که در آن، بانک، طرح‌نامه مجری در امر فعالیت اقتصادی را دریافت و پس از ارزیابی به سپرده‌گذاران معین معرفی و منابع لازم را برای انجام طرح مورد نظر تجهیز و در اختیار مجری قرار می‌دهد. بانک در مقاطع مشخص در طرح‌نامه، کارمزد خود را کسر و حسب نوع سیستم پایه یا زیرسیستم مالی بکار گرفته شده و خدمات مذکور در قراردادهای فی ما بین، عواید حاصل را مطابق این آیین‌نامه تسهیم و حسب مورد تمام یا قسمتی از اصل سرمایه را به سپرده‌گذار اعاده می‌نماید. در تأمین مالی گروهی گواهی راستین صادر نمی‌شود.

۷. **تأمین شخصی راستین (RPS)**^{۱۳}: به منظور فراهم نمودن شرایط رقابت و افزایش کارآمدی بیمه‌های اجتماعی و جلوگیری از انحصار و امتیاز ویژه برای صندوق‌های تأمین اجتماعی و بازنشستگی وفق مفاد مواد ۳۱-۲۶ قانون برنامه پنجم توسعه، صندوق‌های مستمری خصوصی و دولتی وفق ضوابط بانکداری راستین تأسیس می‌گردد. افراد و همچنین کارگاه‌ها نسبت به مستخدمین خود می‌توانند بخشی از مبالغی که بر اساس قوانین و مقررات حاکم بر بیمه تأمین اجتماعی پرداخت می‌نمایند را به صندوق‌های مستمری موضوع تأمین شخصی راستین واریز و از مزایای آن مطابق مقررات برخوردار شوند. افراد و کارگاه‌ها به میزان مبالغ پرداختی به صندوق‌های مذکور از پرداخت حق بیمه موضوع بیمه تأمین اجتماعی معاف خواهند بود و به منظور تشویق استخدام و افزایش اشتغال، کارفرمای کارگاه‌هایی که کارکنان آنها برای پوشش‌های تأمینی خود از تأمین شخصی راستین استفاده می‌نمایند از پرداخت نیمی از سهم حق بیمه کارکن خود معاف می‌شود. در تکافل شخصی راستین (RPS) از گواهی‌های تأمین اجتماعی، گواهی تأمین شخصی و گواهی تأمین مستمری استفاده می‌شود.

۸. **تکافل اجتماعی راستین (RST)**^{۱۴}: در تکافل اجتماعی راستین اشخاص خیر می‌توانند منابع خود را برای امور خیریه یا عام‌المنفعه نزد بانک سپرده‌گذاری کنند تا بانک منافع یا اصل یا اصل و منافع سپرده‌گذاری را در قالب بیمه تکافل اجتماعی از طریق حواله یا به تقاضای شخص خیر بطور بلاعوض یا به صورت قرض در چارچوب مقررات بانکداری راستین نسبت به تکافل عام (وظیفه انسانی افراد جامعه در رفع نیازهای یکدیگر) یا ضمان اعاله (وظیفه حکومت در تأمین معیشت افراد جامعه) اقدام و در اختیار افراد ضعیف لازم‌الحمایه یا خانواده آنان قرار دهد. از طرفی بانک می‌تواند نسبت به اخذ وجوه برای سپرده وقفی اقدام نماید. سپرده وقفی آندسته از سپرده‌هایی است که واقف منابع مالی خود را تحت مقررات وقف در چارچوب ضوابط بانکداری راستین در اختیار بانک قرار داده تا منافع آن به افراد لازم‌الحمایه پرداخت گردد.

اقتضای لازم‌الحمایه مشمول تکافل عام و ضمان اعاله موضوع تکافل اجتماعی راستین که از عهده تأمین معاش اولیه

¹¹ Bail Financial Sharing (BFS)

¹² Rastin Group Funding (RGF)

¹³ Rastin Personal Security (RPS)

¹⁴ Rastin Social Takaful (RST)

خود یا خانواده خود بر نمی‌آیند شامل افراد و خانواده‌های نیازمند، مسکین، تهیدست، مضطر، بیمار جسمی یا روانی، معلول یا فاقد عضو، محجور، زمین‌گیر، سالمند، آواره، اسیر، زندانی، تبعیدی، در راه مانده، یتیم، سیر، کودک سرراهی یا بی‌سرپرست، خسارت دیده، افراد ناتوان از پرداخت دیه جرایم غیر عمدی، خانواده‌های بدون سرپرست غیر متمکن و سایر موارد مشابه و همچنین کلیه افرادی که مشمول دریافت فطریه، زکات، کفارات و صدقات هستند می‌شود. از سوی دیگر افرادی که از طرف خیرین خصوصی برای تخصیص منابع واریزی خود معرفی می‌گردند قطع نظر از اینکه در زمره افراد مندرج در فوق باشند یا نباشند لازم‌الحمایه محسوب می‌شوند.

تأمین حداقل معاش به صورت پرداخت یکباره یا مستمر می‌تواند در قالب بیمه‌های تکافل اجتماعی راستین از طریق بیمه‌های تعریف شده در ضوابط بانکداری راستین نظیر مسکن، بیمه ازدواج، شغل، آموزش، درمان، پرستاری، سوانح، خوراک، پوشاک، دفاع از حق، ایتم، از کارافتادگی، سرپرستی و کارگشایی صورت پذیرد.

سازمان بهزیستی، نهادهای خیریه و سازمان‌های حمایتی نمی‌توانند نسبت به دریافت منافع یا اصل یا منافع سپرده‌گذاری در راستای عملیات تکافل اجتماعی راستین و پرداخت آن به افراد لازم‌الحمایه و خانواده‌های آنان رأساً اقدام کنند و باید از طریق صدور حواله و ارسال آن به بانک ترتیبات لازم را فراهم کنند. بانک و اشخاص خیر دولتی و عمومی غیردولتی هر کدام بطور مجزا پرداخت‌های حمایتی را به نحوی که آسیبی به حیثیت حمایت شوندگان وارد نیاید در وبسایت خود افشا می‌کنند. همچنین بانکی که از زیرسیستم تکافل اجتماعی راستین استفاده می‌نماید گزارش عملکرد خود را طبق ضوابط بانک مرکزی به آن بانک تسلیم می‌نماید. بانک مرکزی نحوه عملکرد بانک را در ارتباط با عملیات تکافل اجتماعی راستین بررسی و در صورت اطلاع از وقوع هرگونه جرم یا تخلف حسب مورد مراتب را به مرجع ذیصلاح قضائی یا اداری اعلام می‌نماید. سازمانها و ارگانهای نظارتی اعم از سازمان بازرسی کل کشور و دیوان محاسبات بر اجرای صحیح تکافل اجتماعی راستین نظارت لازم را خواهند داشت.

۹. **تأمین مالی حامی (SCF)**^{۱۵}: جذب و تجمیع منابع اشخاص برای هدف حمایتی خاص که در آن بانک براساس طرح‌نامه مجری در امر فعالیت حمایتی مشخص و پس از ارزیابی منابع لازم را برای انجام فعالیت مورد نظر از حامیان از طریق شبکه‌های اجتماعی تجهیز و بطور بلاعوض پس از کسر کارمزد خود به مجری پرداخت می‌کند. در تأمین مالی حامی (SCF) گواهی راستین صادر نمی‌شود.

۱۰. **تأمین وام جمعی (PPL)**^{۱۶}: جذب و تجمیع منابع اشخاص برای قرض بدون بهره به مجری که در آن بانک براساس طرح‌نامه مجری و پس از ارزیابی، منابع لازم را برای انجام فعالیت مورد نظر از طریق شبکه‌های اجتماعی از وام‌دهندگان تجهیز و به شکل قرض بدون بهره پس از کسر کارمزد خود در اختیار مجری قرار می‌دهد. در تأمین وام جمعی (PPL) گواهی راستین صادر نمی‌شود.

۱۱. **اوراق مبادله راستین (RSB)**^{۱۷}: اوراق بهادار دیجیتال است که بر اساس عقد مبادله بین مبادل و متبادل منعقد می‌گردد بطوریکه بدل و مبدل و زمان آنها هر دو به یک اندازه است. متبادل ناشر اوراق بوده و به میزان ارزش اسمی آن به مبادل بدهکار است و باید در سررسید (اول/بدل) به دارنده اوراق (مبادل) بپردازد. متبادل متعهد است تا

¹⁵ Sponsor Crowd Funding (SCF)

¹⁶ Peer to Peer Loan (PPL)

¹⁷ Rastin Swap Bond (RSB)

به اندازه بدل و زمان آن (زمان بدل) مبدل را به همان میزان و زمان آن (زمان مبدل) (یا ترکیبی از زمان و مبلغ را اختیار کند که حاصلضرب زمان بدل در مبلغ بدل مساوی همین حاصلضرب برای زمان و مبلغ مبدل باشد)، در اختیار مبادل قرار دهد و در سررسید (دوم/مبدل) مبادل متعهد می‌شود تا مبدل را به متبادل پرداخت نماید.

در این اوراق از نرخ بهره استفاده نمی‌شود. اوراق مبادله راستین می‌تواند در چهار نوع کلی اوراق مبادله راستین بانک مرکزی، اوراق مبادله راستین خزانه، اوراق مبادله راستین بانکی و اوراق مبادله راستین تجاری و در شرایط خاص بصورت ریالی و ارزی صادر می‌شود. با توجه به اینکه اوراق مبادله راستین مبتنی بر عمل مشارکت نیست و فقط حاکی از مبادله دارایی در زمان بین طرفین است مشمول قواعد سیستم پایه و زیرسیستم‌های مالی مشارکت در سود و زیان راستین نیست ولی از زیرساخت‌های آن نظیر سازمان و تشکیلات و بازار گواهی راستین استفاده می‌نماید.

۱۲. **سپرده مبادله راستین (RSD)**^{۱۸}: سپرده‌گذار با افتتاح حساب سپرده مبادله راستین ذیحقی می‌گردد تا نسبت به مبلغ سپرده برای مدتی که منابع خود را در این سپرده سپرده‌گذاری کرده است به همان میزان و برای همان مدت از وام بدون بهره بانک استفاده نماید سپس وجه قرض گرفته شده را به بانک مسترد نماید. سپرده‌گذار و بانک توافق می‌نمایند که ترکیبی از مبلغ و مدت را به گونه‌ای انتخاب کنند تا همواره میزان حاصلضرب وجه در مدت برای هر دو قرض مساوی باشد. از زمان سپرده‌گذاری تا زمان سررسید اول است سپرده‌گذار مقرض و بانک مقترض است و از زمان سررسید اول تا زمان بازدریافت منابع سپرده‌گذار مقترض و بانک مقرض می‌باشد. سپرده مبادله راستین می‌تواند بصورت ریالی و ارزی افتتاح شود.

۱۳. **کارت مبادله راستین (RSC)**^{۱۹}: خریدار (دارنده) کارت با رجوع به صادرکننده کارت درخواست می‌نماید تا صادرکننده مبلغ معینی را برای مدت معین در کارت شارژ می‌کند. از بابت این خدمت، دارنده کارت متعهد می‌شود تا همان مبلغ را برای همان مدت یا ترکیبی از مبلغ و مدت را که حاصلضرب آن با مبلغ و مدت شارژ شده معادل باشد را در حساب بانک به عاریه بسپارد. کارت مبادله راستین می‌تواند بصورت ریالی و ارزی صادر شود.

سیستم‌های مکمل

سیستم‌های مکمل در بانکداری راستین اشاره به ابداعات، سامانه‌ها و روش‌های تکمیلی در بانکداری راستین دارد و شامل موارد زیر می‌باشد:

۱. **سامانه بازار گواهی راستین (RCM)**^{۲۰} بانک نسبت به ایجاد سامانه بازار گواهی راستین (RCM) با مشخصات و قابلیت‌های متنوع طبق ضوابط مشخص در بانکداری راستین اقدام می‌کند. انواع گواهی‌های راستین و همچنین اوراق مبادله راستین در این سامانه قابل خرید و فروش و انتقال هستند. بانک تحت سامانه «بازار گواهی راستین (RCM)» پورتال اطلاعات طرح‌ها و مجریان بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین را فعال می‌کند و اطلاعات طرح‌های تأمین مالی شده در بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین و مجریان آنها را به رایگان از طریق همان پورتال در دسترس عموم قرار می‌دهد. سیستم مزبور باید توانایی بهنگام شدن اطلاعات گواهی‌ها را

¹⁸ Rastin Swap Deposit (RSD)

¹⁹ Rastin Swap Card (RSC)

²⁰ Rastin Certificate Market (RCM)

بصورت آنلاین در معامله، تسویه، افزایش سرمایه یا هرگونه عملیات انتقال و خرید و فروش گواهی‌های راستین و اوراق مبادله راستین در پایگاه داده‌های خود داشته باشد.

۲. **سامانه تأمین مالی جمعی (CFS)**^{۲۱}: سیستم مبتنی بر وب تجمع منابع برای طرح‌های تأمین مالی حامی (SCF) و تأمین وام جمعی (PPL) در بانک مشارکت راستین از طریق شبکه‌های اجتماعی است.

۳. **سامانه بازرسی و پایش عملیات (OCM)**^{۲۲}: سامانه بازرسی و پایش عملیات (OCM) سیستم کامپیوتری مبتنی بر وب است که امکان بازرسی و کنترل فعالیت‌های مختلف پرسنل بانک را بصورت آنلاین فراهم می‌کند. بانک نسبت به ایجاد این سامانه با مشخصات و قابلیت‌های آنلاین جهت بازرسی تمامی عملیات براساس دستورالعمل‌های اجرایی بانکداری راستین اقدام می‌کند. پایش تمامی عملیات واحدها، مشتریان و کارکنان واحدهای مختلف ادارات و شعب بانک بصورت آنلاین و نامحسوس به منظور کشف عملیات نامأنوس، عدم تطابق حساب‌ها، عدم تطابق اسناد با حساب‌ها، اختلاس، تبانی و تقلب و غیره^{۲۳} و با سطوح مختلف دسترسی و روتین‌های گزارشگیری و تحلیل داده‌ها و داده‌کاوی^{۲۴} و سیستم‌های شناسایی و پیگیری حملات سایبری به سیستم و برقراری سیستم کنترل داخلی خواهد بود.

۴. **سامانه ثبت وثیقه (CRS)**^{۲۵}: اداره ثبت اسناد و املاک کشور نسبت به ایجاد «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» برای وثایق منقول و غیرمنقول بصورت یکپارچه اقدام و مراتب را جهت اجرا به دفاتر اسناد رسمی ابلاغ می‌کند. بانک‌ها، دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع ذیصلاح به تشخیص سازمان ثبت اسناد و املاک کشور هنگام ترهین و مراجع قضائی هنگام بازداشت اموال اعم از منقول یا غیرمنقول اطلاعات مرهونه یا مال بازداشتی را در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» ثبت می‌نمایند. «سامانه ثبت وثیقه» بصورت یکپارچه بوده و با تطبیق اطلاعات ارائه شده مال ترهینی در پایگاه داده‌های سامانه فقط مرهونه را براساس یک شناسه منحصر بفرد ثبت می‌کند بدین منظور که مال مورد نظر قبلاً به رهن کسی نرفته یا توسط اشخاص یا مراجع صالحه بازداشت نشده باشد. اداره ثبت اسناد و املاک کشور این امکان را فراهم می‌آورد تا بانک‌ها و سایر نهادها و سازمان‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی بتوانند از وضعیت ترهین دارایی‌های منقول و غیرمنقول و گواهی‌های ضمانت ثبت شده در «سامانه ثبت وثیقه (CRS)» بصورت آنلاین استعلام کنند. از طرفی در راستای ایجاد فضای سالم برای انجام مزایده‌های وثائق موضوع اجرای مفاد اسناد لازم الاجرا سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اقدام به تأسیس وبسایت تخصصی مزایده اموال بصورت یکپارچه و با قابلیت پایگاه‌های داده رابطه‌ای^{۲۶} و با امکانات انجام مزایده می‌نماید. این پایگاه داده بطور پویا متصل به سامانه ثبت وثائق (CRS) است.

۵. **تبدیل دارائی به گواهی ضمانت (MSS)**^{۲۷}: بانک‌ها می‌توانند با تقویم ارزش دارایی اشخاص اقدام به صدور گواهی ضمانت در قطعات مختلف برای مدت مشخص به نام مالک دارایی نمایند. مالک گواهی ضمانت می‌تواند گواهی خود را به بانک‌ها و یا سایر نهادها یا اشخاص حقیقی یا حقوقی (پذیرنده گواهی ضمانت)

²¹ Crowd Funding System (CFS)

²² Operation Control and Monitor (OCM)

²³ Fraud Detection

²⁴ Data Mining

²⁵ Collateral Registration System (CRS)

²⁶ Relational Database Management System

²⁷ Mortgage Securitization System (MMS)

اصالتاً یا نیابتاً به عنوان وثیقه یا ضمانت ارائه کند. اخذ گواهی ضمانت به عنوان تضمین تعهدات مالک آن می‌تواند طبق قراردادهای عادی یا رسمی انجام پذیرد.

بانک صادرکننده پس از ضبط گواهی ضمانت می‌تواند با استفاده از پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) یا از محل وثیقه مطالبات خود را از حساب‌های مالک گواهی ضمانت در سیستم بانکی برداشت نماید. چنانچه بانک صادرکننده گواهی ضمانت ورشکست شود ذینفع گواهی ضمانت داخل در غرما نخواهد بود و مدیر تصفیه از محل وثیقه ترهینی بانک مبلغ اسمی گواهی ضمانت را به ذینفع پرداخت خواهد کرد.

۶. **تهاتر تعهدات پشت سرهم (SCC)**^{۲۸} تمهیدات لازم برای تسویه تعهدات افرادی که از یک سو به فردی بدهکار و از سوی دیگر طلبکارند را در ارتباط با زنجیره‌ای از تعهدات و مطالبات مجموعه‌ای از اشخاص فراهم می‌آورد. بر این اساس بانک‌ها، دفاتر اسناد رسمی و سایر مراجع ذیصلاح می‌توانند تا در تهاتر تعهدات پشت سرهم اشخاص وفق قوانین و مقررات، تعهدات پشت سرهم چند شخص را تا اندازه‌ای که دیون آنها با هم معادله می‌نمایند به تهاتر برطرف و وثایق و تضمینات آنان را به میزان تهاتر شده آزاد کنند.

۷. **پروتکل برداشت بین بانکی (IWP)**^{۲۹} پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) توافقنامه‌ای بین بانکی و زیر نظر بانک مرکزی است که به بانک اجازه می‌دهد تا مطالبات خود بابت قراردادهای لازم الاجرا یا اسناد تجاری و مطالبات مشتریان بابت اسناد تجاری (چک، سفته و برات) را پس از تهی‌سازی حساب محال علیه و دیگر حسابهای مدیون و پس از آن حساب‌های ضامنین وی نزد بانک محال علیه از سایر حساب‌های وی و پس از آن حساب‌های ضامنین وی نزد بانک‌های دیگر بصورت آنلاین برداشت کند. وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دولتی که درآمد و مخارج آنها در بودجه عمومی دولت منظور می‌گردد و دارای ردیف بودجه‌ای هستند مشمول برداشت از حساب مدیون توسط بانک‌ها از طریق پروتکل برداشت بین بانکی نیستند. شرکت‌های دولتی و سایر سازمان‌ها و موسسات وابسته به دولت و نهادهای عمومی غیردولتی که از بودجه عمومی استفاده نمی‌کنند از جمله شهرداری‌ها، سازمان‌های بیمه و خدمات درمانی و صندوق‌های بازنشستگی و تأمین اجتماعی و بنیادها و ارگان‌های انقلابی و مزارات و بقاع متبرکه مشمول این پروتکل می‌شوند.

بانک مرکزی به منظور اجرای این پروتکل در سطح تمامی بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری کشور زمینه و تمهیدات الزام‌آور و بسترهای قانونی و الکترونیکی لازم را فراهم می‌آورد. نرم افزار «پروتکل برداشت بین بانکی» در صورت درخواست ذینفع به صورت خودکار به محض واریز وجهی به حساب‌های مدیون در همان لحظه آن را به حساب طلبکار واریز و اطلاعات آن را در پایگاه داده نزد بانک مرکزی بهنگام می‌نماید. لذا لازم است به هریک از مشتریان بانک‌ها شناسه بانکی منحصر بفرد نزد سیستم بانکی تخصیص داده شود و از طرفی اسناد تجاری اعم از چک، سفته و برات باید دارای شماره سریال منحصر بفرد و اختصاصی باشند.

بانک‌ها بر اساس این پروتکل شرایط لازم برای وصول مطالبات سررسید شده، معوق، مشکوک الوصول و سوخت شده خود و مطالبات مشتریان خود که از تسهیلات، چک، سفته یا برات ایجاد شده و اسناد آنها به طریق قبل از اجرا شدن این سیستم بصورت غیریکپارچه نگهداری می‌شود را با استفاده از این پروتکل فراهم می‌کنند.

²⁸ Serial Commitments Clearance (SCC)

²⁹ Interbank Withdrawal Protocol (IWP)

۸. **سامانه تسویه اوراق بدون کاغذ غیربوی (NSSSS)**^{۳۰} بانک مرکزی نسبت به ایجاد سامانه یکپارچه تسویه اوراق بدون کاغذ غیربوی (NSSSS) با مشخصات و قابلیت‌های متنوع اقدام و پورتال ثبت اطلاعات طرح‌ها و مجریان بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین را طراحی و فعال می‌کند. عدم مغایرت با شرع شرط لازم برای ورود اوراق بهادار و ابزار تأمین مالی به این سامانه است.

سامانه بازار گواهی راستین (RCM) بانک‌ها منطبق با استانداردهای بانک مرکزی طراحی می‌شود بطوریکه به صورت آنلاین اطلاعات طرح‌های تأمین مالی شده از طریق بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین و مجریان و گواهی‌های راستین آنها در پایگاه داده‌های «سامانه یکپارچه تسویه اوراق بدون کاغذ غیربوی (NSSSS)» روزرسانی شود. سیستم مزبور باید توانایی بهنگام کردن اطلاعات گواهی‌ها و اوراق معامله شده در سامانه بانک‌ها را بصورت آنلاین برای هر معامله، تسویه، افزایش سرمایه یا هرگونه عملیات انتقال و خرید و فروش گواهی‌ها و اوراق مبادله راستین داشته باشد و در پایگاه داده‌های خود ثبت و بهنگام کند.

۹. **سیستم کشف پولشویی (MLD)**^{۳۱} کلیه عملیات تجاری یا مالی به قصد انتفاع یا غیرانتفاعی از لحاظ مالی تبادل‌های اقتصادی هستند که مشمول نظام اطلاعاتی سیستم مالیات بر ارزش افزوده می‌باشند. همچنین با هر معامله و انتقال کالا یا خدمت باید یک پرداخت و دریافت پولی اعم از نقدی یا وعده‌دار وجود داشته باشد. دو اطلاع از هر معامله یعنی اطلاعات کالایی و اطلاعات پولی قابل تطبیق هستند و اگر منطبق بر هم نباشند باید خلل و ظنی از نوع پولشویی در معامله وجود داشته باشد. سیستم کشف پولشویی (MLD) شرایط ساختاری و الکترونیکی تطبیق اطلاعات مالیاتی با اطلاعات بانکی را فراهم می‌آورد. چنانچه شرایط لازم به گونه‌ای اطراف معاملات اقتصاد زیرزمینی را ملزم به استفاده از شبکه بانکی نماید و سازمان مالیاتی کشور نظارت خاص بر معاملات عمده و حمل و نقل کالاها داشته باشد عملیات اقتصاد زیرزمینی از طریق تطبیق اطلاعات معاملات و اطلاعات پولی در سیستم کشف پولشویی (MLD) قابل کشف و رهگیری است. کلیه بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری و صندوق‌های قرض الحسنه مکلف می‌گردند به منظور تسهیل در کشف عملیات پولشویی و مبارزه با آن اطلاعات تراکنش‌های بانکی اشخاص را جهت تطبیق با اطلاعات اسناد مالیاتی معاملات (فاکتورهای فروش) مربوط به مبادله کالا و خدمت در هر معامله و برای هر شخص، در اختیار شورای عالی مبارزه با پولشویی قرار دهند. شورای مذکور زمینه لازم برای داده‌کاوی و کشف ظن عمل پولشویی را بطور مکانیزه و با استفاده از نرم افزارهای کامپیوتری و فناوری اطلاعات و ارتباطات فراهم می‌آورد. از طرفی سازمان امور مالیاتی کشور با هماهنگی بانک مرکزی مکلف می‌شود تا فرآیندهای وصول مالیات را در قالب مالیات بر ارزش افزوده به گونه‌ای مکانیزه نماید تا داده‌ها و اطلاعات مودیان مالیاتی به سهولت قابل تطبیق با اطلاعات تراکنش بانکی آنان در شبکه بانکی کشور باشد.

جلوگیری از اسراف و اصلاح الگوی مصرف منابع بانکی

به منظور اصلاح الگوی مصرف منابع بانکی و تولید محصولات و سرمایه‌گذاری در جهت منع اسراف و تبذیر و جلوگیری از اتلاف منابع که تبعات زیانبار اقتصادی و اجتماعی آن بیش از ربا است و همچنین افزایش بهره‌وری، بانک

³⁰ Non-Usury Scripless Security Settlement System (NSSSS)

³¹ Money Laundering Detection System (MLD)

مکلف به رعایت موارد مشخص در عملیات بانکی می‌شود. بانک‌ها باید در جهت کاهش هزینه‌های عملیاتی و تسهیل ارائه خدمات بانکی به مشتریان خود سیستم‌های عملیاتی خود را مکانیزه کنند و با مهندسی مجدد فرآیندهای عملیاتی خود را اقتصادی، امن و اصلاح نموده و با کاهش تدریجی شعب فیزیکی و جلوگیری از تعدد و تراکم بی‌رویه شعب و خرید خدمات متقابل بانکها از یکدیگر برای انجام امور بانکی مشتریان و ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت‌های خدمات مالی، پرسنل مازاد خود را با آموزش‌های لازم به بخش خدمات بانکی مکمل از قبیل مشاغل چون ارزیاب، ناظر (امین)، واسط، کارگزار، مشاور سرمایه‌گذاری، ارزشیاب، بازارگردان، ناشر، معامله‌گر، سبدگردان، شرکت تأمین سرمایه، صندوق سرمایه‌گذاری، موسسه رتبه‌بندی، موسسه پردازش اطلاعات مالی، موسسه اعتبارسنجی، موسسه خدمات IT مالی و غیره منتقل نمایند.

بانک‌ها مکلف می‌شوند تا منابع مالی در اختیار خود را به طرح‌هایی اختصاص دهند که از قبل راه حل عملیاتی موارد زیر در طرح‌نامه بررسی شده باشد بطوریکه: منجر به کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و مصرف و افزایش بهره‌وری و ایجاد حداقل ضایعات و فرآورده‌های معیوب یا پایین‌تر از استاندارد و حداقل تباهی، دورریزی یا زبالگی شود. عمر بازدهی مفید سرمایه‌گذاری و محصولات بادوام و نیمه‌بادوام و ساختمان‌ها، سازه‌ها، تأسیسات و ماشین‌آلات طولانی باشد. ملاحظات راه‌سازی و حمل و نقل به نحوی تأمین شود تا توان حمل بار و تردد بیشتر فراهم و عمر راه‌ها، تأسیسات و مستحقات آنها طولانی شود. ملاحظات مصرف بهینه انرژی و سوخت در ساختمان، تأسیسات، ماشین‌آلات و محصولات رعایت شده باشد. از فرسایش خاک کشاورزی جلوگیری کند. مرگ و میر را کاهش و سبب افزایش طول عمر انسان‌ها شود. سبب تولید پاک و کاهش آلودگی‌های زیست محیطی گردد و باعث تولید و مصرف پایدار شده و حلقه‌های اکولوژیک تولید صنعتی ایجاد نماید. از بهره‌برداری ناصحیح معادن جلوگیری کند. نحوه ارتقاء سرمایه‌گذاری از قبل بررسی و امکان آن در طراحی منظور شده باشد. تمهیدات و تدابیر لازم برای مقابله با حوادث طبیعی در مرحله طراحی از قبل پیش‌بینی و اتخاذ شده و تمهیدات و تدابیر لازم برای حفظ و حفاظت از سرمایه‌گذاری و محصول از هرگونه افساد سریع یا تدریجی ناشی از عوامل محیطی از قبیل دما، حوادث طبیعی و عوارض جوی و مواردی نظیر زنگ زدگی و خوردگی به دلیل رطوبت یا اسیدیته آب و هوا از قبل پیش‌بینی و اعمال شود. از استانداردهای یکسان اتصال ماشین‌ها، سیستم‌ها، قطعات و دستگاه‌های مکانیکی، الکترومکانیکی، الکتریکی و الکترونیکی در دستگاه‌های مختلف استفاده شود. و از اتلاف منابع در اثر ترکیب نابهینه عوامل تولید جلوگیری کند.

احیای اراضی موات

بانک می‌تواند طرح‌هایی که به منظور احیای اراضی موات ارائه می‌گردد را با رعایت قوانین مربوطه تأمین مالی کند. دولت می‌تواند اراضی موات که سند مالکیت رسمی آن به نام دولت ثبت و صادر گردیده و به منظور احیا در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد را در صورتی که مجری طرح خود در آن اراضی را به مرحله بهره‌برداری برساند با رعایت موازین قانونی به نام مجری و یا در صورتی که در رهن بانک قرار گرفته باشد و یا براساس قرارداد فی‌ما بین حق جانشینی برای بانک متصور باشد، به نام بانک یا شخص مورد نظر بانک به جانشینی منتقل نماید. در راستای ایجاد اشتغال و توسعه بخش‌های کشاورزی، صنعت، معدن، مسکن و گردشگری و آبادانی و عمران مناطق مختلف دستگاه‌های دولتی متولی املاک مکلف می‌شوند تا از متقاضیان واجد شرایط حمایت کنند.

شفافیت، افشا و حکمرانی در بانک

بانک و اطراف قراردادهای منعقد با بانک در اجرای بانکداری راستین باید مقررات نظارتی بانک مرکزی و سازمان بورس و اوراق بهادار در ارتباط با شفافیت مالی، افشای اطلاعات و حکمرانی^{۳۲} را رعایت نمایند.

اجرای مفاد اسناد لازم الاجرا

تمامی قراردادهایی که در بانکها و در اجرای بانکداری راستین بین طرفین منعقد و مبادله می‌گردد در حکم اسناد رسمی و لازم الاجرا است و از طریق واحد جدیدی به نام اجرای اسناد بانک و توسط مأمورین اجرای مربوط به اجرا گذارده می‌شود. چنانچه بدهکار نسبت به پرداخت بدهی خود اقدام ننماید اجرای اسناد بانک پس از ارزیابی مورد معامله و قطعیت آن، با برگزاری مزایده نسبت به وصول مطالبات خود به میزان طلب قانونی اقدام و مازاد را به راهن مسترد می‌نماید. چارچوب تشکیلات اداری و نظارتی و نحوه انجام عملیات اجرایی مطابق آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم الاجرای بانکها و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرائی در بانکداری راستین خواهد بود.

صیانت از بانکداری راستین

نظر به اهمیت صیانت از دستاوردهای بانکداری راستین لازم است تا کمیته‌ای متشکل از مجربین این شیوه بانکداری با عنوان کمیته صیانت از بانکداری راستین تحت نظارت بانک مرکزی بر حسن جریان عملکرد و آموزش و توسعه و رفع نواقص احتمالی و مشکلات نظری و حقوقی و تکمیل یا طراحی فرآیندهای مطرح شده یا جدید برای مدت ۵ سال تشکیل شود. سازمان و شیوه فعالیت این کمیته در مقررات بانکداری راستین مدون شده است. وزارت علوم، فناوری و تحقیقات نیز نسبت به تأسیس رشته بانکداری راستین و خدمات مالی مرتبط با آن نظیر بازاریابی، ارزیابی، نظارت، کارگزاری و مشاوره مالی در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی با حفظ مفاهیم مقرر در ضوابط و مقررات بانکداری راستین و توسعه‌های اصلاحی و تکمیلی آتی این شیوه بانکداری اقدام می‌نماید.

به منظور حفظ و پاسداری از بانکداری راستین و حقوق سپرده‌گذاران و مجریان و اشخاصی که بانک را امین خود می‌دانند تمامی پرسنل در همه سطوح مختلف مدیریتی و صف موظف می‌شوند تا مقررات بانکداری راستین را به دقت اجراء و از هرگونه تخلف نسبت به آن پرهیز کنند؛ در غیر این صورت با متخلف برخورد خواهد شد. انواع تخلفات و مجازات و نحوه رسیدگی به تخلفات اداری کارکنان در مقررات بانکداری راستین تعریف شده است.

پیشنویس لوایح و آیین‌نامه‌های تدوین شده

۱. پیشنهاد لایحه بانکداری راستین
۲. پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی بانکداری راستین
۳. پیشنهاد آیین‌نامه اجرایی شفافیت مالی، حکمرانی و افشای اطلاعات بانک در بانکداری راستین
۴. پیشنهاد آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد لازم الاجرای بانکها و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرائی در بانکداری راستین

^{۳۲} منظور از حکمرانی همان حاکمیت شرکتی است که ترجمه عبارت Corporate Governance می‌باشد.

مستندات بانکداری راستین

مستندات بانکداری راستین در سایت <http://www.bidabad.com> قابل دسترس است.

مستندات فارسی

کتاب و گزارشات تفصیلی فارسی

۱. بیژن بیدآباد، (کتاب) مبانی عرفانی اقتصاد اسلامی، پول، بانک، بیمه و مالیه از دیدگاه حکمت. پژوهشکده پولی و بانکی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۳.

<http://www.bidabad.com/doc/mabani-erfani-eqtasade-islami.pdf>

۲. بیژن بیدآباد، ژینا آقابگی، مهستی نعیمی، آذرنگ امیراستوار، سعید صالحیان، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدیزاده چله‌بری، بیژن حسین‌پور، سعید شیخانی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، نادیا خلیلی ولائی. (کتاب) طرح تفصیلی بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، ۱۳۸۷.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-pls.pdf>

۳. بیژن بیدآباد، ژینا آقابگی، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدی‌زاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین‌پور، سید علی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مضاربه (MFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-mfs.pdf>

۴. بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، ابوالفضل هزاوه، علیرضا شفیعی، سعید نفیسی زیده سرایی، علیرضا مهدی‌زاده، علی حیات‌داودی، بیژن حسین‌پور، سید علی حسینی، اکبر شالی، محمد کاشفی، محمود الهیاری فرد، محمد صفایی‌پور، علی کوثری، باقر عین‌اله زاده، مجید ناصری، مهستی نعیمی، نادیا خلیلی ولائی، شاکری. (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی جعاله (JFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-jfs.pdf>

۵. بیژن بیدآباد، امیر عباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس، شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض‌الحسنه پس‌انداز، بانک قرض‌الحسنه مهر ایران، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-bi-vam.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh.ppt>

۶. بیژن بیدآباد، امیر عباس سیاهپوش، مهتاب میرزایی قاضی، سمیه الجبوری، زینب غلامی، امیر شریفی، امیر شمس، شهرام اکبرزاده. (کتاب) طرح تفصیلی گواهی قرض‌الحسنه پس‌انداز با گواهی امتیاز حق وام، بانک قرض‌الحسنه مهر ایران، ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/gavahi-qarz-tarh-ba-vam.pdf>

۷. بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی مقاسطه (IFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان

راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-ifs.pdf>

۸. بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی مشارکت مالی اجاره (RFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS). اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rfs.pdf>

۹. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تکافل اجتماعی راستین (RST)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rst.pdf>

۱۰. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین مالی امانی (BFS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-bfs.pdf>

۱۱. بیژن بیدآباد. (کتاب) طرح تفصیلی تأمین شخصی راستین (RPS)، زیرسیستم بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، بانک ملی ایران، تهران ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rps.pdf>

۱۲. بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهرروز، (کتاب) پیشنویس لایحه قانونی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-banking-bill.pdf>

۱۳. بیژن بیدآباد، آذرنگ امیراستوار، سعید عبداللهی، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، مریم حیدری، علیرضا شفیعی، محمدعلی پوربهرروز، (کتاب) پیشنویس آئین‌نامه اجرایی بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-banking-regulation.pdf>

۱۴. بیژن بیدآباد، (کتاب) طرح تفصیلی سیستم کشف پولشویی (MLD)، سیستم مکمل بانکداری راستین. اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی، بانک ملی ایران. ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-mld.pdf>

۱۵. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، سعید عبداللهی، شهرام مهرپویا، علی حسینی‌پور، معصومه خالصیان (کتاب) طرح تفصیلی تأمین مالی جمعی راستین (RCF). اداره کل تحقیقات، برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک، بانک ملی ایران. ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rcf.pdf>

۱۶. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، اسکندر پردل، سعید عبداللهی، شهرام مهرپویا، علی حسینی‌پور، معصومه خالصیان (کتاب) طرح تفصیلی تأمین مالی گروهی راستین (RGF). اداره کل تحقیقات، برنامه‌ریزی و مدیریت ریسک، بانک ملی ایران. ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/detailed-rgf.pdf>

۱۷. بیژن بیدآباد، (کتاب) بانکداری راستین، جلد اول: مباحث نظری. مؤسسه نوین پژوهان، ۱۳۹۴.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-1-fa.pdf>

۱۸. بیژن بیدآباد، (کتاب) بانکداری راستین، جلد دوم: مباحث کاربردی. مؤسسه نوین پژوهان، ۱۳۹۴.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-2-fa.pdf>

۱۹. بیژن بیدآباد، (کتاب) بانکداری راستین، جلد سوم: مباحث اجرایی. مؤسسه نوین پژوهان، ۱۳۹۴.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-3-fa.pdf>

مقالات فارسی

۲۰. بیژن بیدآباد، عبدالرضا هرسینی، تحلیل فقهی-اقتصادی ربا در وام‌های مصرفی و سرمایه‌گذاری و کاستی‌های فقه متداول در کشف احکام شارع. ارائه شده به همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی، پژوهشکده اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۲. چاپ مجدد در مجله بانک و اقتصاد شماره‌های: ۱۰۶: خرداد ۱۳۸۹، صفحات: ۴۲-۳۸؛ ۱۰۸: مرداد ۱۳۸۹، صفحات: ۴۱-۳۶؛ ۱۰۹: شهریور ۱۳۸۹، صفحات: ۳۸-۳۴؛ ۱۱۱: آبان ۱۳۸۹، صفحات: ۳۸-۳۴؛ ۱۱۲: آذر ۱۳۸۹، صفحات: ۴۴-۴۲.

<http://www.bidabad.com/doc/reba-fa.pdf>

۲۱. بیژن بیدآباد، عبدالرضا هرسینی، شرکت سهامی بانک غیرربوی و بازبینی ماهیت ربوی و غیرربوی عملیات بانکی متداول. مجموعه مقالات سومین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی «نظریه اقتصاد اسلامی و عملکرد اقتصاد ایران»، ۳-۴ دی ۱۳۸۲، پژوهشکده اقتصاد، دانشگاه تربیت مدرس، صفحات ۲۲۴-۱۹۳، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/sherkat-sahami-bank.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/sherkatbank.ppt>

۲۲. بیژن بیدآباد، تحلیل فقهی-اقتصادی انواع بیمه و ویژگی‌های شیوه حکومت اسلامی. مجموعه مقالات هشتمین همایش دوسالانه اقتصاد اسلامی: اخلاق در اقتصاد اسلامی و اقتصاد ایران، دانشگاه تربیت مدرس، پژوهشکده اقتصاد، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۳، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/bimeh.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/bimeh.pptx>

۲۳. بیژن بیدآباد، تحلیل فقهی-اقتصادی بیمه‌های تأمینی، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/bimeh-tamini.pdf>

۲۴. بیژن بیدآباد، بیمه و نظریه زنجیره ورشکستگی، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/bimeh-varshkastegi.pdf>

۲۵. بیژن بیدآباد، تحلیل فقهی-اقتصادی بیمه اجباری، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/bimeh-ejbari.pdf>

۲۶. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، فناوری اطلاعات و ارتباطات در تحقق سازوکار مشارکت در سود و زیان (PLS) (بانکداری اسلامی). فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و تجارت نوین، سال اول، شماره سوم، زمستان ۱۳۸۴، صفحات ۳۷-۱. چاپ مجدد در مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۹-۸ بهمن ۱۳۹۲،

تهران.

<http://prd.moc.gov.ir/jnec/farsi/3rd/Article2.pdf>
http://www.bidabad.com/doc/PLs_it-fa.pdf

۲۷. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، کارایی نسبی مدیریت دارایی و بدهی (ALM) در بانکداری اسلامی. فصلنامه علمی- پژوهشی اقتصاد و تجارت نوین، سال سوم، شماره دوازدهم، بهار ۱۳۸۷، صفحات ۱۲۸-۱۰۹.

<http://www.bidabad.com/doc/alm-farsi.pdf>

۲۸. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، سازوکار عملیاتی بانکداری مشارکت در سود و زیان (PLS)، معرفی ابزارهای مالی گواهی مشارکت و گواهی پذیره با کارایی بین‌المللی. ارائه شده در دومین همایش خدمات بانکی و صادرات، ۲۷ مهر ۱۳۸۷، بانک توسعه صادرات ایران، تهران، ایران. چاپ مجدد در مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۸-۹ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/PLS-Banking.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/PLS-Banking-Export-Deveopment-Bank-2.ppt>
<http://www.bidabad.com/doc/PLS-Banking-revised.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/Rastin-Banking-4-revised.pptx>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-tamine-mali.ppt>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-3.ppt>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-mfs-jfs-instructions-93.pptx>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-novin-pajoohan.ppt>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-8-12-saat.ppt>
<http://www.bidabad.com/doc/PLS-Banking.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/PLS-Banking-Export-Deveopment-Bank-2.ppt>

۲۹. بیژن بیدآباد، محمد صفائی پور، چارچوب بازار الکترونیکی معاملات گواهی مشارکت/پذیره در قالب طرح مشارکت در سود و زیان (PLS). پنجمین همایش تجارت الکترونیکی، ۴-۳ آذر ۱۳۸۷، وزارت بازرگانی، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/charchoobe-bazare-electronic-pls.pdf>
<http://www.ecommerce.gov.ir/EArchive/EArchiveF/Item.asp?ParentID=43&ItemID=182>

۳۰. بیژن بیدآباد، بانکداری بدون ربا در برابر بحران‌های اقتصادی. مجله بانک و اقتصاد، آذر ۱۳۸۸، شماره ۱۰۳، صفحات ۲۷-۲۲.

۳۱. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، حسابداری مشارکت در سود و زیان (PLS). مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۸-۹ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/PLS-accounting-fa.pdf>

۳۲. بیژن بیدآباد، تثبیت ادوار تجاری با بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین و اقتصاد اخلاق. مجموعه مقالات همایش بررسی ابعاد و روش‌های تأمین مالی در کشور با تأکید بر نقش بانک، بیمه و بازارهای سرمایه، صفحات ۱۶۷-۱۳۴، وزارت امور اقتصادی و دارایی، دانشگاه پیام نور و بانک ملی ایران، تهران، ۲۸ تیر ۱۳۹۰. چاپ شده در مجله اقتصاد مالی و توسعه (علوم اقتصادی)، پاییز ۱۳۹۲، دوره ۷، شماره ۲۴، صفحات ۷۲-۳۷.

<http://fa.journals.sid.ir/ViewPaper.aspx?id=252008>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-business-cycles.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/pls-business-cycles.ppt>

۳۳. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، تأمین مالی غیرربوی مبتنی بر فناوری اطلاعات. مجموعه مقالات سومین کنفرانس بین‌المللی توسعه نظام تأمین مالی در ایران. ۳۰ بهمن لغایت ۱ اسفند ۱۳۸۹، گروه مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری مرکز مطالعات تکنولوژی دانشگاه صنعتی شریف، صفحات ۸۹-۶۹. چاپ مجدد مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۹-۸ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/non-usury-finance-it-fa.pdf>

۳۴. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، اوراق قرضه غیرربوی (ریالی و ارزی) و ابزارهای پولی بانکداری مرکزی بدون ربا، مجموعه مقالات سومین کنفرانس بین‌المللی توسعه نظام تأمین مالی در ایران. ۳۰ بهمن لغایت ۱ اسفند ۱۳۸۹، گروه مدیریت مالی و سرمایه‌گذاری مرکز مطالعات تکنولوژی دانشگاه صنعتی شریف، صفحات ۵۴۰-۵۱۷.

<http://www.bidabad.com/doc/Islamic-banking-bond-fa.pdf>

۳۵. بیژن بیدآباد، نگاهی بر بانکداری مشارکت در سود و زیان (PLS) و زیرسیستم‌های مشارکت مالی مضاربه (MFS) و مشارکت مالی جعاله (JFS). مجله بانک و اقتصاد، مرداد ۱۳۹۰، شماره ۱۱۴، صفحات ۲۶-۲۰.

<http://www.bidabad.com/doc/negahi-bar-pls-mfs-jfs.pdf>

۳۶. بیژن بیدآباد، بررسی فقهی و حقوقی اوراق قرضه بدون ربا، مجموعه مقالات همایش ملی بانکداری اسلامی در تأمین مالی (با تأکید بر بانکداری اسلامی)، ۲۲ آذر ۱۳۹۰، بانک قرض‌الحسنه مهر ایران و دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/legal-analysis-of-non-usury-bonds.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/legal-analysis-of-non-usury-bonds.ppt>

۳۷. بیژن بیدآباد، گواهی قرض‌الحسنه پس‌انداز (SQC)، مجموعه مقالات همایش ملی بانکداری اسلامی در تأمین مالی (با تأکید بر بانکداری اسلامی)، ۲۲ آذر ۱۳۹۰، بانک قرض‌الحسنه مهر ایران و دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/gavahi-qarzulhasana-pasandaz.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/gavahi-qarz-paper.ppt>

۳۸. بیژن بیدآباد، جلوگیری از نوسانات و بحران‌های اقتصادی ادواری با ابزار نوین مالی و اصلاح ساختار بانکی، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/bohran-va-abzare-mali.pdf>

۳۹. بیژن بیدآباد، مسعود صفرزاده نساجی، ژینا آقاییگی، سازمان و تشکیلات بانکداری مشارکت در سود و زیان (PLS) در بانک ملی ایران، ۱۳۸۹.

<http://www.bidabad.com/doc/PLS-organization.pdf>

۴۰. بیژن بیدآباد، مشارکت مالی مضاربه (MFS)، ۱۳۸۹. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/mfs-paper-fa.pdf>

۴۱. بیژن بیدآباد، مشارکت مالی جعاله (JFS)، پویش، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن، سال دوم، شماره ششم، تابستان ۱۳۹۲، صفحات ۹۸-۱۲۱.

<http://www.bidabad.com/doc/jfs-paper-fa.pdf>

۴۲. بیژن بیدآباد، راهبرد تحول ساختار بانکی، ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/rahborde-tahavole-bank.pdf>

۴۳. بیژن بیدآباد، اوراق خزانه بدون ربا (ریالی و ارزی)، ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/interest-free-t-bond-fa.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/interest-free-t-bond-fa.pptx>

۴۴. بیژن بیدآباد، بازاریابی تأمین مالی مشارکت در سود و زیان (PLS) راستین، پوشش، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن، سال دوم، شماره هفتم، زمستان ۱۳۹۲، صفحات ۸۸-۹۹.

<http://www.bidabad.com/doc/pls-marketing.pdf>

۴۵. بیژن بیدآباد، مشارکت مالی مقاسطه (IFS)، ۱۳۹۰. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/ifs-paper-fa.pdf>

۴۶. بیژن بیدآباد، زیرسیستم‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در بانکداری راستین، مجموعه مقالات همایش ملی خدمات الکترونیکی تحولی نوین در توسعه پایدار، ۳۰-۲۹ آبان ۱۳۹۰. دانشگاه الزهراء، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/Rastin-Bank-IT.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/Rastin-Bank-IT.ppt>

۴۷. بیژن بیدآباد، امنیت تعاملات بانکی مبتنی بر فناوری اطلاعات در بانکداری راستین، مجله بانک و اقتصاد شماره: ۱۱۶: آذر ۱۳۹۰ صفحات: ۳۷-۴۰.

<http://www.bidabad.com/doc/amniyat-taamoliat-banki.pdf>

۴۸. بیژن بیدآباد، روح‌الله محمدی، تکافل اجتماعی راستین و بانکداری قرض‌الحسنه، ۱۳۹۰.

<http://www.bidabad.com/doc/takaful-qarzulhasane.pdf>

۴۹. بیژن بیدآباد، مشارکت مالی اجاره (RFS)، ۱۳۹۰. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/rfs-paper-fa.pdf>

۵۰. بیژن بیدآباد، شفافیت مالی، حکمرانی و افشای اطلاعات بانکی در بانکداری راستین و پیشنهاد مقررات لازم برای ارتقاء آن، مجله بانک و اقتصاد شماره: ۱۱۷: اسفند ۱۳۹۰ صفحات: ۲۴-۳۴. چاپ مجدد در مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۹-۸ بهمن ۱۳۹۲، تهران. چاپ مجدد در حقوق و اقتصاد، ماهنامه علوم انسانی، شماره ۲، اسفند ۱۳۹۲، صفحات ۷۷-۵۸.

<http://www.bidabad.com/doc/shafafiyat.pdf>

۵۱. بیژن بیدآباد، شفافیت مالی، حاکمیت شرکتی و افشای اطلاعات مجری (متقاضی منابع مالی) در بانکداری راستین. تهران، ۱۳۹۴.

<http://www.bidabad.com/doc/transparency-entrepreneur-fa.pdf>

۵۲. بیژن بیدآباد، محمد صفائی‌پور، اجزای سیستم یکپارچه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین، نگرش مدیریت عملیات و فرآیندها. مجموعه مقالات اولین همایش بین‌المللی بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت، ۳۰ بهمن-۱ اسفند ۱۳۹۰، پژوهشکده پولی و بانکی، بانک مرکزی ایران، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/ajza-system-rastin.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/ajza-system-rastin.ppt>

۵۳. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، پروتکل برداشت بین بانکی (IWP) در بانکداری راستین. ارائه شده در چهارمین کنفرانس فناوری اطلاعات و دانش (IKT2012) دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل، ۴-۲ خرداد ۱۳۹۱، بابل، ایران.

<http://www.bidabad.com/doc/iwp-paper-fa.pdf>

۵۴. بیژن بیدآباد، تکافل اجتماعی راستین (RST)، ۱۳۹۱. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/rst-paper-fa.pdf>

۵۵. بیژن بیدآباد. تبدیل دارایی به اوراق بهادار (MSS) در بانکداری راستین. ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/mms-paper-fa.pdf>

۵۶. بیژن بیدآباد، مشارکت مالی امانی (BFS)، ۱۳۹۱. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/bfs-paper-fa.pdf>

۵۷. بیژن بیدآباد، تأمین شخصی راستین (RPS)، ۱۳۹۱. در نوبت چاپ در پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن.

<http://www.bidabad.com/doc/rps-paper-fa.pdf>

۵۸. بیژن بیدآباد، شرکت سهامی با سرمایه متغیر، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/vjsc-paper-fa.pdf>

۵۹. بیژن بیدآباد، نحوه جلوگیری از اسراف منابع بانکی در بانکداری راستین

<http://www.bidabad.com/doc/esraf-bank-resource-fa.pdf>

۶۰. بیژن بیدآباد، سیستم پایه بانکداری مشارکت در سود و زیان راستین (PLS)، پژوهشنامه بانک مسکن، فصلنامه علمی و کاربردی بانک مسکن، سال اول، شماره چهارم، تابستان ۱۳۹۱، صفحات ۶۳-۲۵.

<http://www.bidabad.com/doc/pls-base-fa.pdf>

۶۱. بیژن بیدآباد، شمائی از بانکداری راستین، ۱۳۹۱.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-glance-fa.pdf>

۶۲. بیژن بیدآباد، ویژگی‌های کلی بانکداری راستین، مجله بانک و اقتصاد، شماره ۱۱۹، شهریور ۱۳۹۱، صفحات ۳۲-۱۸.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-general.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-general.ppt>

۶۳. بیژن بیدآباد، سعید عبداللهی، آذرنگ امیراستوار، اسکندر پردل، محمود الهیاری فرد، مریم حیدری، علیرضا شفیع. مقررات پیشنهادی اجرای مفاد اسناد لازم الاجرای بانک در بانکداری راستین، بانک ملی ایران، ۱۳۹۱. مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۹-۸ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-ejraye-asnad.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-ejraye-asnad.pptx>

۶۴. بیژن بیدآباد، سیستم کشف پولشویی (MLD)، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/mld-paper-fa.pdf>

۶۵. بیژن بیدآباد، پروژه‌های لازم‌الاجرا و مکمل بانکداری راستین برای اصلاح نظام بانکی، اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی بانک ملی ایران، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/projects-rastin-banking-fa.pdf>

۶۶. بیژن بیدآباد، نظری اجمالی بر بانکداری راستین، سیستم نوین بانکداری اسلامی عملیاتی، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-bird-eye-view-fa.pdf>

۶۷. بیژن بیدآباد، بازار گواهی راستین (RCM)، سیستم مکمل بانکداری راستین، اداره تحقیقات و برنامه‌ریزی بانک ملی ایران، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-rcm-fa.pdf>

۶۸. بیژن بیدآباد، مدیریت تغییر ساختار بانکی با بانکداری راستین (مدیریت دانش در پیوند و هرس فرآیندها و آموزش استاد شاگرد)، ارائه شده در دهمین کنفرانس بین‌المللی اقتصاد و مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی، رشت، گیلان، ۲۰ اردیبهشت ۱۳۹۶.

<http://www.bidabad.com/doc/change-banking-fa.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/change-banking-fa.pptx>

۶۹. بیژن بیدآباد، شیوه عملیاتی اوراق مبادله راستین، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rsb-operations-fa.pdf>

۷۰. بیژن بیدآباد، توزیع سود مشارکت بین سپرده‌گذار و مجری براساس قضیه اولر در بانکداری راستین، مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۸-۹ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/profit-distribution-euler-fa.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/profit-distribution-euler-fa.ppt>

۷۱. بیژن بیدآباد، ابزارهای مالی مشتقه و قرضه نوین در بانکداری راستین، مجموعه مقالات کنفرانس ملی توسعه مدیریت پولی و بانکی، بانک انصار، ۸-۹ بهمن ۱۳۹۲، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-derivatives-fa.pdf>

۷۲. بیژن بیدآباد، محصولات بیمه در بانکداری راستین، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-insurance-fa.pdf>

۷۳. بیژن بیدآباد، محمود الهیاری فرد، حسابداری مشارکت راستین، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-mosharekat-accounting-fa.pdf>

۷۴. بیژن بیدآباد، بانکداری اخلاقی عملیاتی در بانکداری راستین (اخلاق حرفه‌ای، حسابداری، بازرسی، کنترل، پایش و صیانت عملیات)، ۱۳۹۲.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-ethic-banking-fa.pdf>

۷۵. بیژن بیدآباد، بررسی فقهی و حقوقی مقررات بانکداری بدون ربا در ایران و پیشنهاد لایحه و آئین‌نامه اجرائی

بانکداری راستین. مجموعه مقالات اولین سمینار از سلسله سمینارهای تخصصی نقد و بررسی قوانین، مقررات و نظام بانکداری ایران با رویکرد اسلامی با عنوان «قوانین و مقررات مرتبط با عملیات بانکداری»، ۲۸ خرداد ۱۳۹۳، موسسه نوین پژوهان و پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی.

<http://www.bidabad.com/doc/jurist-legal-banking-fa.pdf>

۷۶. بیژن بیدآباد، تأمین مالی جمعی راستین (RCF)، مجموعه مقالات چهارمین همایش سالانه بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت، ۶-۷ بهمن ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/rcf-paper-fa.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/rcf-paper-fa.pptx>

۷۷. بیژن بیدآباد، تأمین مالی گروهی راستین (RGF)، ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/rgf-paper-fa.pdf>

۷۸. بیژن بیدآباد، تهاثر تعهدات پشت سرهم (SCC) در بانکداری راستین، ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/scc-paper-fa.pdf>

۷۹. بیژن بیدآباد، سپرده مبادله راستین (RSD)، ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/rsd-paper-fa.pdf>

۸۰. بیژن بیدآباد، کارت مبادله راستین (RSD)، ۱۳۹۳.

<http://www.bidabad.com/doc/rsc-paper-fa.pdf>

۸۱. بیژن بیدآباد، راه حل عملیاتی رفع مشکلات بانکداری کشور، مجموعه مقالات دومین کنفرانس ملی رویکرد بانکداری اسلامی در تحقق اقتصاد مقاومتی، مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی راغب اصفهانی، ۲۷ بهمن ۱۳۹۵، اصفهان.

<http://www.bidabad.com/doc/Iran-Banking-Reform-fa.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/Iran-Banking-Reform-fa.pptx>

۸۲. بیژن بیدآباد، بانکداری سبز و تأمین مالی پایدار در بانکداری راستین، نخستین همایش ملی بانکداری و محیط زیست، سازمان حفاظت از محیط زیست و مرکز آموزش علمی و کاربردی بانک تجارت، ۱۹ دی ۱۳۹۵، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/green-rastin-banking-fa.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/green-rastin-banking-fa.ppt>

۸۳. محمود الهیاری فرد، بیژن بیدآباد، حسابداری اقلام زیر خط ترازنامه در حسابداری مشارکت راستین، ۱۳۹۵، تهران.

<http://www.bidabad.com/doc/off-balance-rastin-accounting-fa.pdf>

مستندات انگلیسی

کتاب انگلیسی

84. Bidabad, Bijan, New Operational Islamic Banking System, Volume One, Theoretical Foundations, Lap Lambert Academic Publishing, OmniScriptum GmbH & Co. KG, 2014, ISBN: 978-3-659-54463-7.

http://www.amazon.com/Rastin-Banking-Operational-Theoretical-Foundations/dp/3659544639/ref=sr_1_2?s=books&ie=UTF8&qid=1402563518&sr=1-2

85. Bidabad, Bijan, New Operational Islamic Banking System, Volume Two, Applicational Issues, Lap Lambert Academic Publishing, OmniScriptum GmbH & Co. KG, 2014, ISBN: 978-3-659-55210-

6.

http://www.amazon.com/Rastin-Banking-II-Operational-Application/dp/3659552100/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1404643353&sr=1-1

86. Bidabad, Bijan, New Operational Islamic Banking System, Volume Three, Legal Issues, Lap Lambert Academic Publishing, OmniScriptum GmbH & Co. KG, 2017.

مقالات انگلیسی

87. Bidabad, Bijan, Economic-juristic analysis of usury in consumption and investment loans and contemporary jurisprudence shortages in exploring legislator commandments. Proceeding of the 2nd International Islamic Banking Conference. Monash University of Malaysia. 9-10 September 2004. Reprinted in: National Interest, Journal of the Center for Strategic Research, Vol. 2, No. 1, winter 2006, pp. 72-90. Tehran, Iran.

<http://www.bidabad.com/doc/reba-en.pdf>

88. Bidabad, Bijan, Non-Usury Bank Corporation (NUBankCo), The Solution to Islamic banking, Proceeding of the 3rd International Islamic Banking and Finance Conference, Monash University, KL, Malaysia, 16-17 November, 2005.

<http://www.bidabad.com/doc/NUBankCo-en.pdf>

89. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. IT role in fulfillment of Profit & Loss Sharing (PLS) mechanism. Proceeding of the 3rd International Islamic Banking and Finance Conference, Monash University, KL, Malaysia, 16-17 November, 2005.

<http://www.bidabad.com/doc/english-pls-5.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/pls-it-en.ppt>

90. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. Implementing IT to Fulfill Profit & Loss Sharing Mechanism. Islamic Finance News (IFN), Vol. 3, Issue 3, 6, February 2006, pp. 11-15.

<http://www.bidabad.com/doc/summery-pls-it-1.pdf>

91. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. Assets and Liabilities Management in Islamic Banking. Paper presentet at the 3rd International Conference on Islamic Banking and Finance. Bidakara, Jakarta, Indonesia, 23 -26 February, 2010. Proceeding of the Conference: Risk Management, Regulation and Supervision, pp. 396-413.

<http://www.bidabad.com/doc/alm-english.pdf>

92. Bidabad, Bijan. Non-Usury Banking Fits to Obama's Change Strategy, the Solution to Revive the Economy.

<http://www.bidabad.com/doc/PLS-paper-en-5.pdf>

93. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. The Executive Mechanism of Profit and Loss Sharing (PLS) Banking. 2009.

<http://www.bidabad.com/doc/PLS-banking-Executive-Mechanism.pdf>

94. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. IT Based Usury Free Financial Innovations. Proceeding of ECDC 2010, 5th International Conference on e-Commerce in Developing Countries: with focus on e-Banking & e-Insurance. ECDC 2010, 15-16 September 2010.

<http://www.bidabad.com/doc/non-usury-finance-it-en.pdf>

95. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. Usury-Free Bonds and Islamic Central Banking Monetary Instruments. 2010.

<http://www.bidabad.com/doc/Islamic-banking-bond-en.pdf>

96. Bidabad, Bijan, Stabilizing Business Cycles by PLS Banking and Ethic Economics. 2010.

<http://www.bidabad.com/doc/pls-business-cycles-en.pdf>

97. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. Accounting Procedures for Profit and Loss Sharing (PLS) Banking. 2010.
<http://www.bidabad.com/doc/PLS-accounting-en.pdf>
98. Bidabad, Bijan, Abul Hassan, Ben Ali Mohamed Sami, Mahmoud Allahyarifard. Interest-Free Bonds and Central Banking Monetary Instruments. International Journal of Economics and Finance. Vol. 3, no. 3, Aug 2011, pp.234-241.
<http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijef/article/download/11665/8300>
99. Bidabad, Bijan, Fluctuations and Business Cycles Prevention by New Financial Instruments and Banking Structure Reform. 2011.
<http://www.bidabad.com/doc/Fluctuations-and-Cycles.pdf>
100. Bidabad, Bijan, Mudarebah Financial Sharing (MFS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, JIEBF, Volume - 10, Number - 1, January - April 2014, pp. 56-68.
<http://www.bidabad.com/doc/mfs-paper-en.pdf>
http://ibtra.com/pdf/journal/v10_n1_article3.pdf
101. Bijan Bidabad, Joalah Financial Sharing (JFS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, Volume-12, No. 1, January-March, 2016, pp. 33-48.
<http://www.bidabad.com/doc/jfs-paper-en.pdf>
http://ibtra.com/pdf/journal/v12_n1_article2.pdf
102. Bidabad, Bijan, Interest-Free Treasury Bonds (IFTB), 2011.
<http://www.bidabad.com/doc/interest-free-t-bond-en.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/iftb-en.pptx>
103. Bidabad, Bijan, Interest-Free Treasury Bonds (IFTB), Islamic Finance and Legal Clarifications, 2011.
<http://www.bidabad.com/doc/interest-free-t-bond-feqhi-en.pdf>
104. Bidabad, Bijan, Abul Hassan, Ben Ali Mohamed Sami, Mahmoud Allahyarifard. Interest-Free Bonds Financial Innovation, A Monetary Instrument for Economy at Crisis. Journal of Economic Cooperation and Development (JECD). 32, 1, 2011, 55-70.
http://www.sesric.org/jecd/jecd_articles/ART10102201-2.pdf
105. Bidabad, Bijan, Deposits and Loans Interest Rates Lag Structure and Business Cycles (Case Study of United States). 2011.
<http://www.bidabad.com/doc/Interest-Rates-Lags-and-Cycles.pdf>
106. Bidabad, Bijan, Installment Financial Sharing (IFS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, 2014.
<http://www.bidabad.com/doc/ifs-paper-en.pdf>
107. Bidabad, Bijan, Abul Hassan, Does Interest Rate Form Business Cycle, 2011.
<http://www.bidabad.com/doc/interest-rate-cycle.pdf>
108. Bidabad, Bijan, Rent Financial Sharing (RFS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, 2014.
<http://www.bidabad.com/doc/rfs-paper-en.pdf>
http://ibtra.com/pdf/journal/v10_n2_article2.pdf
109. Bidabad, Bijan, Rastin Social Takaful (RST). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, JIEBF, Volume - 11, Number - 1, January - March 2015, pp.: 13-23.
http://ibtra.com/pdf/journal/v11_n1_article1.pdf
<http://www.bidabad.com/doc/rst-paper-en.pdf>

110. Bijan Bidabad, Mortgage Securitization System (MSS), A Complementary System of Rastin Banking. International Journal of Law and Management (IJLMA), Vol. 59 Iss: 6, 2017. Emerald Group Publishing Limited
<http://www.bidabad.com/doc/mss-paper-en.pdf>
111. Bidabad, Bijan, Bail Financial Sharing (BFS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, 2014.
<http://www.bidabad.com/doc/bfs-paper-en.pdf>
112. Bidabad, Bijan, Rastin Personal Security (RPS). Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, JIEBF, Volume - 11, Number - 2, April - June 2015, pp. 47-61.
http://ibtra.com/pdf/journal/v11_n2_article3.pdf
<http://www.bidabad.com/doc/rps-paper-en.pdf>
113. Bijan Bidabad, Joint Stock Company with Variable Capital (JSCVC), International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol. 56, Iss: 4, pp.302 – 310, 2014.
<http://dx.doi.org/10.1108/IJLMA-09-2012-0031>
<http://www.bidabad.com/doc/vjsc-paper-en.pdf>
114. Bidabad, Bijan, Rastin Profit and Loss Sharing (PLS) Base System. Journal of Islamic Economics, Banking and Finance, pp. 32-57, Vol. 9, No. 4, Oct-Dec 2013.
http://ibtra.com/pdf/journal/v9_n4_article2.pdf
<http://www.bidabad.com/doc/pls-base-en.pdf>
115. Bidabad, Bijan, Money Laundering Detection System (MLD), Complementary System of Rastin Banking, Journal of Money Laundering Control, 2017.
<http://www.bidabad.com/doc/mld-paper-en.pdf>
116. Bijan Bidabad, Nikos Mastorakis, General Characteristics of Rastin Banking. Proceeding of the 3rd International Conference on Economics, Political, Law and Fiscal Sciences (EPLS '14), World Scientific and Engineering Academy and Society (WSEAS). Transilvania University of Brasov, Brasov, Romania, June 26-28, 2014.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-general-en.pdf>
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-general-en.ppt>
117. Bidabad, Bijan, A glance at Rastin Banking, 2013.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-glance-en.pdf>
118. Bidabad, Bijan, Rastin Banking, New Operational Islamic Banking System (A bird's eye view). Islamic Finance News (IFN), Vol. 10, Issue: 28, 17, July, 2013, pp. 16-18.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-bird-eye-view-en.pdf>
119. Bidabad, Bijan. Islamic Monetary Policy, 2013.
<http://www.bidabad.com/doc/islamic-monetary-policy-en.pdf>
120. Bidabad, Bijan. Rastin Certificate Market (RCM), Complementary System of Rastin Banking 2013.
<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-rcm-en.pdf>
121. Bidabad, Bijan. Sovereign Wealth Fund Asset and Liability Management by Rastin Banking Financial Instruments (Rastin Certificates and Rastin Swap Bonds), First National Development Fund of Iran (NDFI) International Conference (NIC2013) - Sovereign Wealth, Asset Allocation and Risk Management, Kish Island, Persian Gulf, Iran, NIC 2013, 27-28 October 2013.
<http://www.bidabad.com/doc/swf-alm-en.pdf>
122. Bidabad, Bijan, Mahmoud Allahyarifard. Interbank Withdrawal Protocol (IWP),

Complementary System of Rastin Banking, 2013.

<http://www.bidabad.com/doc/iwp-paper-en.pdf>

123. Bijan Bidabad, Roohollah Mohammadi; Mahshid sherafati, Social Takaful and Qard ul-Hassanah Banking Convergences (A Functional Approach), Journal of Applied Science and Agriculture (JASA) November issue 2013.

<http://www.bidabad.com/doc/takaful-en.pdf>

124. Bidabad, Bijan, Change Management of Banking System at National Level by Rastin Banking (Knowledge Management, Empowerment, Prune and Graft, and Apprenticeship), presented at the 10th International Conference on Economics and Management, Islamic Azad University, Rasht, Iran, 2017.

<http://www.bidabad.com/doc/change-banking-en.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/change-banking-en.pptx>

125. Bidabad, Bijan, Insurance Products in Rastin Banking, 2014.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-insurance-en.pdf>

126. Bijan Bidabad, Abul Hassan, Nikos Mastorakis, Dynamic Lag Structure of Deposits and Loans Interest Rates and Business Cycles Formation. Proceeding of the 3rd International Conference on Economics, Political, Law and Fiscal Sciences (EPLS '14), World Scientific and Engineering Academy and Society (WSEAS). Transilvania University of Brasov, Brasov, Romania, June 26-28, 2014.

<http://www.bidabad.com/doc/interest-rates-cycle-en.pdf>

<http://www.bidabad.com/doc/interest-rates-cycle-en.ppt>

127. Bidabad, Bijan, Rastin Crowd Funding, 2014.

<http://www.bidabad.com/doc/rcf-paper-en.pdf>

128. Bijan Bidabad, Rastin Group Funding (RGF). Bank Melli Iran, Tehran, 2014.

<http://www.bidabad.com/doc/rgf-paper-en.pdf>

129. Bijan Bidabad, Mahshid Sherafati, Financial Transparency, Governance and Information Disclosure of Banks in Rastin Banking, Tehran, 2014.

<http://www.bidabad.com/doc/shafafiyat-en.pdf>

130. Bijan Bidabad, Mahshid Sherafati, Financial Transparency, Governance and Public Disclosure for Entrepreneur (Financial Resource Receiver) in Rastin Banking System. Tehran, Iran, 2015.

<http://www.bidabad.com/doc/transparency-entrepreneur-en.pdf>

131. Bijan Bidabad, Azarang Amirostovar, Mahshid Sherafati, Financial Transparency, Corporate Governance and Information Disclosure of the Entrepreneur's Corporation in Rastin Banking. International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol:59, Iss:5, 2017.

132. Bijan Bidabad, Mahshid Sherafati, Proposed Regulations for Enforcement of Purports of Binding Banking Documents in Rastin Banking, Tehran, 2015.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-bank-ejraye-asnad-en.pdf>

133. Bijan Bidabad, Saeed Abdollahi, Mahshid Sherafati, Enforcement of the Purports of Binding Banking Documents in Rastin Banking – Part I. International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol:59, Iss:1, 2017.

134. Bijan Bidabad, Saeed Abdollahi, Mahshid Sherafati, Enforcement of the Purports of Binding Banking Documents in Rastin Banking – Part II. International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol:59, Iss:2, 2017.

135. Bijan Bidabad, Mahshid Sherafati, Sustainable Financing and Anti-Squandering Measures in

Rastin Banking. International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol: 60, Iss: 1, 2018.

<http://www.bidabad.com/doc/esraf-bank-resource-en.pdf>

136. Bijan Bidabad, Serial Commitments Clearance (SCC) in Rastin Banking. International Journal of Law and Management (IJLMA), Vol. 57, Iss: 6, 2015, pp. 600-609, Emerald Group Publishing Limited.

<http://dx.doi.org/10.1108/IJLMA-02-2015-0007>

<http://www.bidabad.com/doc/scc-paper-en.pdf>

137. Bijan Bidabad, Rastin Swap Deposit. Tehran, 2015.

<http://www.bidabad.com/doc/rsd-paper-en.pdf>

138. Bijan Bidabad, Rastin Swap Card. Tehran, 2015.

<http://www.bidabad.com/doc/rsc-paper-en.pdf>

139. Bijan Bidabad, Mahshid Sherafati, Operational Ethical Banking in Rastin Banking (Professional Ethics, Audit, Inspection, Control, Monitoring and Preservation). International Journal of Law and Management (IJLMA), Emerald Group Publishing Limited, Vol: 58, Iss: 4, 2016, pp. 416-443.

<http://dx.doi.org/10.1108/IJLMA-07-2015-0037>

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-ethic-banking-en.pdf>

140. Bijan Bidabad, Mahmoud Allahyarifard, Mahshid Sherafati, Rastin Partnership Accounting, 2016.

<http://www.bidabad.com/doc/rastin-mosharekat-accounting-en.pdf>

141. Bijan Bidabad, Abul Hassan, Dynamic Lag Structure of Deposits and Loans Interest Rates and Business Cycles Formation. Journal of Financial Regulation and Compliance, Vol. 25 Issue: 2, pp.114-132, 2017 .

<http://dx.doi.org/10.1108/JFRC-09-2016-0078>